

קונטרס

מלך בשדה

חודש אלול שנת תשע"ב לפ"ק

ליקוט ע"י הרה"ת זלמן טייכטל
יוצא לאור ע"י מכון תורת חיים

845*232*1715

Email: torasch77@gmail.com

ע"פ משל למלך שקודם בואו לעיר יוצאין אנשי העיר לקראתו ומקבלין פניו בשדה ואז רשאין כל מי שרוצה לצאת להקביל פניו והוא מקבל את כולם בסבר פנים יפות ומראה פנים שוחקות לכולם. ובלכתו העירה הרי הם הולכים אחריו. ואח"כ בבואו להיכל מלכותו אין נכנסים כ"א ברשות ואף גם זאת המוכחרים שבעם ויחיד סגולה. וכך הענין ע"מ בחודש אלול יוצאין להקביל אור פניו ית' בשדה. כי הנה כתיב יאר ה' פניו אליך שהוא ענין הארת י"ג מדות שיה' פנים בפנים דהיינו שיאר גילוי פנימיות רצונו ית' למקור נשי' ע"י שיהיה עיקר פנימיות רצונו אליו ית' לדבקה בו בלב ונפש מעומקא דליבא במסירת נפש כמ"ש במ"א, והארה זו היא נמשכת מבחי' אל שהוא ראשית כל הי"ג מדות ומקורן וכללותן, וכמ"ש אל ה' ויאר לנו שהוא בחי' אור א"ס ב"ה עצמו ממש וכמ"ש כי הוי' אלהיך אש אוכלה הוא. פ"י כמו למשל זיו ואור האש היוצא מן האש עצמו שבכללותו אין בו שום התחלקות בינו לזיו ואור הנמשך ממנו. כך כביכול הארת פנים המאיר לכללות ישראל הוא מבחי' אל שהוא בחי' אור א"ס ב"ה עצמו ממש (ע"מ בבואר ע"פ וכל העם רואים את הסולות כפי' מן המצר קראתי וע' בדיה אחת נצבים במשש ולכן נק' אל עליון כו' ובדיה להבין פ"י וענין י"ג מדות ובדיה וארשתי לי בענין לבי ובשרי וינני אל אל ה'). ולכן נק' ישראל מלשון שר אל והי"ד מורה על התמדת הפעולה כמו ככה יעשה כו'. ופ"י שבחי' אל הוא שר ומושל בקרבנו (ועיין בזה קדושים דפ"י ע"א בראשית דף ה' ע"א ריש ד' ר"ה ע"ב נשא קליב א' ובפ"י הרמ"ז ר"פ שמינ') דהיינו שיש בכל נפש מישוראל ניצוץ אלהות ממש המחיה נפשו האלהית ומושר בטבעו למעלה לאור אור החיים למסור נפשו אליו ית' והוא למעלה מן החכמה ודעת שבנפשו, כי על ידי החכמה והדעת לא היה משיג בחי' זו לבטל ולהפקיר א"ע מכל וכל שבבילוי ית', והוא בנים אתם להוי' אלקיכם כי ברא קרע דאבוה הוא שנכלל ברצונו של אביו בלי שום טעם ודעת כמו בחי' רגל שבטל לגבי ראש ואין לו רצון שלו כלל. והוא בטל רצונך מפני רצונו שבכדי שיאיר אל האדם בחי' פנימיות רצונו ית' צריך לבטל כל רצונותיו שלא יהי' לו רצון אחר כלל:

ב והנה יש באדם בחי' עיר מושב. ובחי' שדה ומדבר. מדבר היא ארץ לא זרועה שהם המעשים והדבורים והמחשבות אשר לא לה' המה. אין צריך לומר אם פגם במחשבה דבור ומעשה, אלא אפילו גם עניני היתר רק שהם ענינים שאינם צריכין לעבודת ה' ודברים בטלים הרי לא אורחא דמלכא לאשתעי במילי דהדיטא. והוא אשר לא ישב אדם שם. פירוש אדם הוא כמ"ש ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם וגו' לא ישב שם כי ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם כתיב. ועצה היעוצה לזה הנה כתיב ובקשתם משם את הוי' אלהיך. פ"י כי הנה כתיב וירא אלהים את האור כי טוב ופירשו רז"ל כי טוב לגנון שבחי' אור שהוא בחי' הארת פנימיות רצונו ית' יש בכל אחד ואחד מישוראל אל שהוא בבחי' הסתר והעלם מאד בטבעו וצריך לגלות אוצר של יראת שמים (ע"מ במ"א בפ"י מי גילה לבני רז זה היינו אור האבה המסתרת) ויש מי שהוא בבחי' אבידה אצלו ובחי' גלות. וע"ז נאמר ובקשתם שתבקש ותחפש ואין חיפוש אלא אחר אבידה דהיינו דבר שהוא אבודה אצלו בבחי' גלות שהוא בחי' ניצוץ אלהות הנ"ל. והוא את הוי' אלהיך שהוא נמשך מבחי' אל השורה בכל אדם להחיות נפשו האלהית. והנה הכתוב אומר ובקשתם משם. משם דייקא כי כשם שא"ל לחפש אחר אבידה ולמצאה וזולת במקום שנאבדה. כך לא ישג אור פני ה' ושתהיה אהבתו אליו ויראתו על פניו כ"א אחר החיפוש תחלה במקום שנאבדה

מזה סד"ה וה' הולך לפניו יומם שע"ז נאמר שם נשמחה בו ממש, וע' מענין צדיק ונושע ברבות משפטים ספ"ל ועמ"ש בדיה בכיה בכסליו בענין וילבש צדקה כשריון וכובע ישועה בראשו וסד"ה וילבש צדקה. והוא כתפוח בעצי היער כן דודי בין הבנים. פ"י כענין אכלתי יערי עם דבשי שבחי' יערי זהו ענין יוצר אור ששם מבואר מענין המלאכים וכולם עומדים ברום עולם ודבשי הוא ק"ש שמע ישראל כי האהו"י של נשי' נק' דבשי שהוא מבחי' פנימיות ויש בו מתיקות ועמ"ש מזה בדיה באתי לגני ובדיה אני ישנה גבי רעיתי ועמ"ש בדיה כנשר יערי קנו בענין עליות המלאכים ע"י נשי' לאשתאבא בגופא דמלכא, והוא ענין כתפוח בעצי היער וגם כי תפוח יש בו תלת גוונים שהם ג' מדות אהו"י ורחמים שמבחי' ג' אבות וג"כ ג' קווין תורה ועבודה וגמ"ה, ופ"י בעצי היער היינו שע"ז נתקן ג"כ בחי' יער הנ"ל כמשנית למעלה בענין שמע שם ע' והנה כמו שתפוח גבהה מעלתו מעצי היער ורשום וניכר בהם כי הנה איתא תפוח גימ' צבאות, והוא ענין שהמלאכים אומרים קדוש קדוש קדוש הוי' צבאות אות הוא כצבא שלו והיינו המשכת והתגלות הארת האצילות בבי"ע שהוא עצום מאד לכל צבא ביי"ע, והוא ענין כתפוח בעצי היער כמו כן ויתר מכן לאין קץ הוא בחי' דודי בין הבנים פ"י הבנים היינו בחי' בניך ובנויך שהוא ההמשכה מחריב דאצילות אבל בחי' דודי היא ההמשכה שלמעלה מעלה מסדר ההשתלשלות וכמ"ש קול דודי הנה זה בא מדלג על ההרים מקפץ כו' דהיינו הדילוג מלמעלה מעלה מסדר ההשתלשלות, וכמ"ש בשה"ש ע"פ קול דודי ע"ש בענין מדלג ומקפץ כו', דהיינו המשכת הארת המאציל א"ס ב"ה כשנמשך באצילות כי יתר משאין ערוך ביי"ע לאצילות יותר מזה לאין קץ אין ערוך האצילות לגבי א"ס ב"ה. ולכן בהתגלות הארה זו הוא עצום מאד לכל האצילות. ועמ"ש סד"ה ואתה מרבבות גבי אות הוא ברבבה שלו ועיין בוח"ג האזינו (הפ"י ב') כתפוח כו' כך כו' אות הוא בכל חילא דלעילא. אך עכ"ז כתיב כן דודי בין הבנים דוקא שצריך להיות בתחלה וכל בניך למודי הוי' כניל ואח"כ בחי' אית בניך בוניך ואזי אח"כ בצדקה תכונני להיות קול דודי כו' מדלג כו' כניל:

אני לדודי ודודי לי. ר"ת אלול. והענין כי באלול מתחיל בחי' אני לדודי דהיינו בחי' אתערותא דלתתא עד ר"ה ויה"כ שהם בחי' המשכת אלהות ית' למטה בבחי' התגלות, כמ"ש שמאלו תחת לראשי וימינו תחבטני שמר"ה עד יוה"כ הוא בחינת שמאלו בחי' יראה לפי שאז הוא זמן התגלות מלכותו ית'. ולכן קוראין לו המלך כי מלכותך מלכות כל עולמים. פ"י שאפילו בעולמות הנעלמים תפול עליהם אמת המלך ופחדו (ע"ז בזה פנחס דף ר"ד ע"ב ובהרמ"ז שם). ומזה נמשך גם למטה על כללות נשמות ישראל לקבל עול מלכות שמים עליהם ונתהי' יראתו על פניהם כל השנה כי יראת ה' ואהבתו אינו עשויה ונטוע בלב האדם מכח עצמו כ"א מכח ההארה הנמשך עליו מלמעלה בעת זמן התגלות דהיינו ברי"ה בחי' יראה כו' (ע"מ בפ"י תבא סדיה וירא משה וע"פ כי תבא וע"פ לא תהיה משכילה ועקרה בפ' משפטים) וזהו בחי' ודודי לי. רק שצריך תחלה לעורר את האו"י על ידי אתערותא דלתתא שהיא באלול. והנה נודע שבאלול הוא זמן התגלות י"ג מדות הרחמים. ולהבין זה כי למה הם ימות החול ואינם יו"ט כמו שבתות ויום טוב שבהם התגלות אלהות בחי' הארת אלהות ית' ובפרט בעת זמן י"ג מדות שהם הארת העלינות מאד והם מתגלים ביוה"כ ובדוא"י שפרש גדול בין יוה"כ ובין אלול. אך הנה יובן

שור"ה דלתתא — זמן התגלות: בדפוס ראשון: התעוררות. בב"ד 750: זמן התעוררות המשכת. שור"ה שבתות — אלהות: בב"ד 750: אין תי' זו.

שור"ה נכנסים — בשרות: בב"ד 750: בשרות. שור"ה א' — ובפ"י הרמ"ז: בנחמתיך 110: ועיין בהרמ"ז. עוד שנינים עיין בהוספות. ע' עיין בהוספות.

כשלג יליכנו על ידי בחי' אש. והנה יש אש שלמעלה ואש שלמטה ואש שלמעלה לא כל אדם זוכה לזה. אך אש שלמטה הוא ענין סיגופים ותעניות למעט חלבו ודמו שהם מסטרא דק"נ ואז יאר ה' פניו בחי' הארת פנים כנ"ל:

ג אך עוד אחת היא צריך לשית עצות בנפשו מ"ש בשווקים וברחובות אבקשה את שאהבה נפשי וגו' עד שמצאתי את שאהבה נפשי אחזתי ולא ארפנו עד שהבאתי אל בית אמי ואל חדר הורתי. פי' שאהבה נפשי בקמץ הוא לשון כבר מה שאהבה כבר היינו כי ישראל עלו במחשבה הקדומה וזהו בחינת טהורה היא קודם אתה בראת כמ"ש ע"פ יונת' בחגור הסלע, ומבחי' זו נמשך בה אור הגנוז היא בחי' אהבה המסותרת כנ"ל בפי' את האור כי טוב לגנוז בו וזהו שאהבה נפשי מכבר וכענין מ"ש ע"פ ראה אנכי בפי' לאיתן האזרחי בו. אך יש מי שאהבה זו היא בבחינת אבידה אצלו ובבחי' גלות כנ"ל ועל זה נאמר אבקשה את שאהבה נפשי, והנה בחינת החיפוש גלות בשווקים וברחובות במקום האבדה. אך אף גם אם מצא את האבדה הנה לא יתקיים בו אור ה' בלתי כלים כי זה גורם הסתלקות האור כנודע, ולכן העצה לעשות כלים לאור ה' והם אותיות התורה כי בית אמי זו תורה שבכתב וחדר הורתי זו תורה שבעל פה וכמ"ש כי הוי' אלהיך אש אוכלת הוא וכשם שא"א לאש להאחו בלי תחילה או שום דבר הנאחו בו. כך אחזתי ולא ארפנו עד שהבאתי בו. עמ"ש מזה בנ"ד במדבר סיני באהל מועד, וכדאינתא בזהר על פסוק הרועה בשושנים שושנים ששונה הלכות בו. ולכן כתיב הרועה כי ישראל מפרנסין לאביהם שבשמים מפני שעי' עסק התורה שהוא רצונו יתברך רוח איתני רוח ואמשיך רוח להיות שורה ומתגלה בו בחינת פנימיות רצונו ית', כמו שעי' אכילת האדם מחבר נשמתו בגופו שיתפשט בו כוחות נשמתו בהרחבה. כך כביכול ישראל מפרנסין לאביהם שבשמים על ידי התורה ומצות שהם רצונו ית' רוח איתני רוח ואמשיך רוח להיות שורה ומתגלה בחינת הארת רצונו בהארת פנים בו ע"י אותיות התורה גם ע"י מצות הצדקה שהוא מדת החסד שהוא חיצוניות וכלי לבחי' האור והאהבה בחי' פנימיותו וכמ"ש כי באור פניך נתת לנו תורת חיים ואהבת חסד. פי' כי לאור פני ה' שהוא בחי' האור יש שני כלים שהם תורה וחסד כנ"ל:

קיצור מד"ה אני לרד"ה

(א) **באלול** מתחיל בחי' אני לדודי דהיינו אתעדל"ת ובראש השנה יום הכפורים הוא ודודי לי היינו המשכת אלקותו למטה מתחלה שמאלו תחת לראשי יראה. באלול יג"מ וא"כ למה אינם יו"ט (ע' כתיב גבי פורים בדיה חייב אינש כי עד דלא ידעי). אך זהו כמו עד"מ מלך שיוצאים להקביל פניו בשדה. יאר ה' פניו הוא ענין יג"מ. ובחי' יאר היינו מ"ש אל ה' ויאר לנו עמ"ש מזה בנ"ד ראשי המטות, וזהו ישראל ישר אל (עמ"ש בפי' לעשות הישר סדה כי תשמע בקול) שבחינת אל הוא שר ומשל בקרבנו:

(ב) **והנה** יש באדם בחי' עיר מושב כמ"ש סדה בפי' נסכים בפי' ארץ מושבותיכם, ובחינת שדה עמ"ש בתנ"א פ' חיי ע"פ יצא יצחק לשוח בשדה. ובחינת מדבר זהו ארץ לא זרועה (עמ"ש בדיה אלה מסע ומ"ש מעין ור"ע בדיה ואינו השמים ובדיה בשלח פרעה ובדיה ששים המה מלכות) אשר לא ישב אדם שם הפר מ"ש האמנם ישב אלקים על הארץ. והעצה לזה כמו שכתוב ובקשתם משם. כי את האור כי טוב לגנוז בחי' אל ה' ויאר לנו שבבחינת ישר אל. אך יש מי

(י' עין בהוספות.)

לו ע"ד מ"ש נחפשה דרכינו בו' שישפש במעשיו ודבוריו ומחשבותיו שעברו וחלפו מיום היותו אשר לא טובים וזהו ובקשתם משם. כי לשון זה הוא דבר שיכול ממש להראות עליו באצבעו אשר יאמר עליו כי הוא זה וא"א לומר כך רק על הקב"ה כמ"ש זה אלי ואנוהו כי מלא כל הארץ כבודו, אבל מקום ומשכן הקליפות נק' שם כולמר עמוק מאד למטה. וזהו שדרשו רז"ל ע"פ קראו שם פרעה בו' העביר המועד ר"ל הדרך של המועד ושמחה העביר לשמחה של הוללות, וזהו ענין במדבר הזה יתמו, פי' ע"י דבורי אותיות התפלה שהוא בחי' מדבר הזה כמ"ש זה אלי בו', וכן בעסק התורה כמ"ש בפי' מלות בפי' לאמר זה הדבר בו' ע"י יתמו היינו כמ"ש בזהר שלח קס"ג כי שהוא בחי' תמים תהיה בו' ושם ימותו הוא נפילת אפים שהוא העלאת ניצוצים שנפלו בבחי' שם ע"י אלקי ה' נפשי אשא בו' ור"ש ואותו הוציא משם כי באמת הוציא אותנו מבחי' שם לדבקה בו' ית'. אך מי שפוגם באינו מחשבה או דבור וכ"ש מעשה הנה על זה נאמר ובקשתם משם דהיינו שישפש במעשיו בו' אשר לא טובים, וע"י יתמרמר לבו בקרבו וישוב אל ה' וירחמהו, דהיינו שיעורר רחמים רבים על ניצוצי אלהות שבתוכו בבחי' גלות. ועל זה נאמר ליעקב אשר פדה את אברהם כי מדת יעקב הוא מדת רחמנות שעי' פדה מהגלות מדת אהבה היא מדתו של אברהם אבינו ע"ה, כי לכן נק' אבינו בו' ולהיות ברא כרעא דאבות להבטל ולהכלל ברצונו ית' (עמ"ש בפי' ובקשתם משם ע"פ וישב יעקב ובמ"ש ע"פ כנשר יעיר בפי' דרשו בו' בהמצא). אך האדם אשר ישפש במעשיו ולא יתעורר בו מדת רחמנות ולא יתמרמר לבו בקרבו עם היות שמעמיק במחשבתו איך נפל ניצוצי אלהות בגלות בתוך נפשו זאת ישים אל לבו ונשא עליו המשל הזה. כי היות טבע האדם כשכואב לו אפילו צפורן רגלו מחמת שנגף באבן מרגיש הכאב במחו ומצטער. אך היינו כשאבר הגוף עודנו מחובר בו טרם נחתך, אבל כשחותכין את האבר אין המוח מרגיש את הכאב מפני שהוא נכרת ונפרד משרשו, כך אנחנו בני"מ מחוברים ודבקים בו' ית' ולכן צריכים אנחנו להרגיש הכאב והפגם שפגמנו והורדנו בגלות ניצוצי אלהות ית' כי אע"פ שחטא בו' ויש לו בחי' ניצוצי אלהות הנ"ל ואינו מסתלק ממנו אלא שהוא בגלות, ולא עוד אלא שעדיין נקרא במעלות ומדריגות השר שהוא בחי' ישראל הנ"ל, כי אינו דומה מעלת השר עם היותו בשביה למעלת ההדיוט, כי עדיין ניכר וידוע מעלתו של השר ובתנועה א' יכול שיהפך מן ההיפך אל ההיפך לגמרי לחזור לקדמותו בו', אך מה שאינו מרגיש בנפשו הכאב והפגם היינו מפני שפגם כ"כ עד שנפרד ונכרת משרשו לגמרי, ומה אדרבה יעורר רחמים יותר גדולים עם היות שאינו מרגיש הרחמנות על עצמו כמ"ש במ"א על מאמר ברחמיך הרבים רחם עלינו, פי' מפני שאנחנו אין שכלנו הדל משיג גודל הרחמנות וכו'. כי מדת רחמנות מדתו של יעקב מברחי מן הקצה אל הקצה, (שעם היות שהוא כמשל שנפרד ונכרת משרשו לגמרי אע"פ ע"י הרהור תשובה א' ישוב ויתדבק בשרשו. וכמ"ש בפרשה במדבר בנ"ד וידבר בו' לגלגלתם כמו ד"מ אם היה נמצא כרפואת לחבר גופו אל ראשו כך הוא הענין נשיאת ראש בו' ע"ש, ובנ"ד ביום השמיני עצרת, ואפילו חייבי כריתות דכתיב בהו ונכרתה בו' ועל זה אמר הכתוב כי אני ואמי עובדי מלך מקום ור' יאספני) ואם גם בואת לא יתעורר בו מדת רחמנות הנ"ל הנה זאת העצה היעוצה דהנה כתיב הרועה כששושים ופי' בזהר (שמות דף ע"ש) מה שושנה אתהפך מגוון סומך לגוון חורר ע"י אשא בו'. כך הנה כתיב אם יהיו חסאיכם כשנים כשלג יליכנו שהתאצא נקרא אדום וכן כל המעשים והדבורים והמחשבות שבכלי עניני העולם נק' גם כן אדום לפי שהמה מחשבות היצר והתכבולותי יתהפך לגוון חורר שהוא בחינת

שורה כרע"ג — ולהכליל: נתקן ע"פ כתי' ולוח התיקון.

שורה ט"ס תחת — ההדיוט: נתקן ע"פ כתי' ולוח התיקון.

(י' עין בהוספות.)

לקוטי

ראה

תורה

לג

שמים וגם ששם נאמר אני מלא וכאן כתיב כבודו. אך הנה ידוע דיש ממכ"ע וסוכ"ע ופי' ממכ"ע הוא בחי' הארת האלהות הנמשך בנבראים להחיותם מע"מ יהי אור כו' בדבר ה' כו' שהוא מתלבש בפנימיותם ותוך תוכם ממש שנמשך בקרבם להיות חיות להם והוא מתחלק לחלקים להיות מחיה כל חד לפום שיעורא דיליה. ועד"מ בגשמיות בדצח"מ שהדומם הגם שנתהוה ג"כ מע"מ ונמשך בו ג"כ חיות אלקות מאותו המאמר כמו שנמשך חיות אלהות בצומח וחי מ"מ חיותו מצומצם זעיר זעיר והצומח יש בו חיות יותר והחי יותר גם מן הצומח והמדבר יותר כו', ולפי ערך זה גם בעולמות הרוחניים יש התחלקות מדרגות רבות ולכולם נמשך חיות משונה ובבדל מחיות הנמשך לזולתו והיינו ממדת מל' ית' שהוא הנק' ממכ"ע שמתלבש בתוך תוך העולמות ממש, אבל בחי' סוכ"ע הוא בחי' השפעה והארת אלקות שאינו נמשך ונתלבש בתוך העולמות בבחי' גילוי להיות מושג בהשגתם אלא הוא בבחי' מקיף עליהם מלמעלה וע"כ נק' סוכ"ע שסובב לכולם בשוה שאין בו התחלקות מאחר שאינו מתלבש בבחי' גילוי בהשגה שיתכן לומר שלזה הוא מאיר ומתגלה כך ולזה כך כו'. וע"כ הוא שוה ומשוה כו' ובו הוא שנאמר את השמים ואת הארץ אני מלא דהיינו בחי' סוכ"ע דלית אתר פנוי מיניה ומ"ש מכה"כ הוא בחי' ממכ"ע שנק' כבוד והנה ארו"ל אין כבוד אלא תורה (וע"מ דפ"כ על כל כבוד חופה). והיינו משום דאורייתא מחכמה נפקת שמחכמה נמשכים ל"כ נתיבות, וכמשל הנתיב והשביל שעשוי לעבור בו ממקום למקום כך מבחי' חכמה עילאה נמשכת ההשפעה בבחי' התחלקות להיות ממכ"ע עד שימשך בגשמיות ממש בפרטות דיני התורה כשר ופסול כו' שהם בענינים גשמיים תרומות ומעשרות כו' וכנודע, אבל ע"י המצות נמשך גילוי אור מבחי' סוכ"ע שהוא בחי' המקיף. והענין כי הנה ידוע שהתורה נעשה מזון לגוף האלקות וכמ"ש ותורתך בתוך מעי שהוא כמו עד"מ המזון שנכנס בתוך תוך האדם ונעשה חיות בפנימיותו, וכך ע"י התורה נמשך גילוי הארת החכמה להיות מושג בהשגה ממש ואשים דברי בפך והיינו מבחי' ממכ"ע שמתלבש בעלמין בבחי' פנימי ממש אבל המצות נעשים לבושים לגוף האלקות שהוא כמו עד"מ הלבוש הוא על גוף האדם מלמעלה ואינו נכנס בפנימיותו וכך ההמשכה הנמשכת ע"י המצות הוא בבחי' מקיף מפני שהיא מבחי' סוכ"ע שהוא למעלה מהשגה וע"כ הלבושים יותר יקרים בטבעם מהמזון להיות שבשרשם הם יותר נעלים [וע"מ מה בדיה ממור שיר חנוכה הבית בענין ג' בחינות מזון לבוש בית]. וז"ש במצו' תחת אשר לא עבדת כו' מרב כל פי' רב כל הוא בחי' ג"ע [וע"מ בדיה ואתה תצוה]

השגת אלקות. שהמצות הם יותר גבוהים שהם מבחי' מקיפים שלמעלה מג"ע שהוא השגה בבחי' פנימי ומצד זה אמר האומר מעשה גדול מן התלמוד אך אעפ"כ נמנו וגמרו תלמוד גדול שמביא לידי מעשה, והענין כי א"א להיות התעוררות המשכת סוכ"ע ע"י המצות מעשיות שהם מדברים גשמיים ציצית מצמר צדקה בממון גשמי אם לא ע"י התורה שהיא הממוצע המחובר וכמו עד"מ באדם שהדבור הוא הממוצע המחובר ומוציא העולם המעשה לידי גילוי כו'.

ב וְהָנָה כתיב היום לעשותם. היום דוקא שבעה"ז הוא הנק' עולם המעשה ויכולים לעשות תשובה משאיכ' בעה"ז הנה כמו שהוא כך ישרא' שאין לו כח להפוך עצמו מכמי שהוא, אם לא שייטור ממנו הלבושים הצואים ע"י כף הקלע כו' אבל הוא עצמו אינו יכול והטעם הוא משום שבעה"ב אמרו יושבין ונהנין שהוא לפי שמשיגים אלקות בבחי' השגה וגילוי ממש וא"כ הוא מבחי' ממכ"ע שמתלבש בבחי' גילוי ובחי' ממכ"ע הוא בבחי' התחלקות כנ"ל. וע"כ אם הוא בבחי' זו א"א לו להפך לבחי' אחרת אחרי שהם מחולקים ובבדלים זה מזה וכא"ר על מקומו בא, אבל בעולם הזה יש בחי' הארת סוכ"ע

שהוא בבחינת אבידה אצלו. ע"ד איזהו שוטה המאבד שם מה שנתנין לו. וע"ד מ"ש ובאו האובדים בארץ אשור. וכתיב תעיתי כשה אובד. ועיין מזה בגמ' ספ"ג דמכות (דף כ"ד סע"א) ובמהרש"א שם בח"א, ועיין ברבות פ' קרח ובפ' בשלח ס"פ כ"ד מה הצאן כו' אפי' ישראל אע"פ שחוטאין כו' ע"ש והוה כשה אובד. וצריך לחפש במקום שנאבדה שיפספס במעשיו, וזהו ובקשתם משם, וישב אל ה' וירחמהו, (ומזה יבא לבחי' שמע שם ע' וגם יתעלה בחי' מדבר הנ"ל להיות ומדברך נאזה כמ"ש בדיה במדבר סיני באהל מועד שע"י התשובה יבא לבחינת מדבר אשר לא ישב אדם שם שלמעלה ממדרגת אדם ונק' במדבר הגדול והנורא). אך האדם אשר לא ירגיש הרחמנות בנפשו זהו מפני שנפגם כיכ עד שנפרד ונכרת משרשו, (וכרת הוא נגד בחי' כתר כמ"ש במא"א אות כ' סט"ו) ומזה אדרבה יעורר עליו רחמים יותר גדולים, ועיין יש תקוה. והוה הרועה בשושנים בחי' יג"מ. ועוד פי' בשושנים ע"ד אם יהיו חטאיכם כשנים מבחי' אדם כשלג ילבינו. כמו שושנה אתהפך מגוון סומק לגוון חורר ע"י אש ועמ"ש מענין אש בדיה והיה לכם לציצית ובפ' בהר ע"פ כי תבואו כו' ושבתה הארץ כו' ועיין יאר ה' פניו. גם י"ל שושנים רומז לבחי' ברזא סומקא לסוסיא חיורא והוה ג"כ ענין לשון של זהירות כו' וה"ע בגדי לבן ובגדי זהב כמ"ש ברע"מ פ' פנחס (דף ר"ה ע"ב) ועמ"ש בדיה למנצח על השמינית ובענין מ"ש בדרד אדמוני עם יפה עינים ועמ"ש בביאור ע"פ וכל בניך:

(ג) **וְעוֹד** צ"ל מ"ש אחותי ולא ארפנו כו' כי שאהבה נפשי בקמץ הוא לשון כבר. ע"ד כבר היו לעולמים כי ישראל עלו במחשבה הקדומה. והוה ואני בתוך הגולה על נהר כבר, ועיין מענין כבר ברבות בראשית פט"ו ובוזרה בראשית (דף ע"ב) ובמק"מ והרמ"ז שם ובזח"ג פנחס (הרמ"ז ע"א) ועמ"ש בתיא' בדיה ואלה המשפטים גבי כי תקנה עבד עברי. ואחר שימצא גילוי אהבה זו צ"ל אחותי כו' להביא אל בית אמי זו תורה שכתב עיין זח"ב ויקהל (דף ר"ש). ותחת הורתי זו תשבע"פ, ועמ"ש בדיה ראה אנכי גבי ונר דלוק על ראשו ומלמדין אותו כו', ועמ"ש בדיה ועשית בגדי קדש לאהרן אחיך. והוה ענין הרועה בשושנים ששושים הלכות ישראל מפרנסין ומתפרנסין עמ"ש בפ' יעקב בדיה אני ישנה, ובפי' לכו לחמו בלחמי בדיה יונתי בחגוי. וענין שני כלים תורה וחסד עמ"ש בביאור ע"פ אני ה' אלקיכם דפי' ציצית בסופו:

אני לדודי ודודי לי הרועה בשושנים. הנה שושנה יש בה תליסר עלין כנגד י"ג מכילין דרחמי שבפסוק מי אל כמוך ושבפסוק אל רחום כו' שמשם הוא מקור התשובה להיות נושא עון כו' והם המתגלים ברח"א אלול שאו הוא בחי' עת רצון, כי מרח"א אלול עד אחר יוה"כ הם מ' יום שעלה משה רב"ע' למרום לקבל לוחות האחרונות ומה ימים הראשונים ברצון כו', וז"ש הרועה בשושנים אצל אני לדודי ודודי לי שהוא ר"ת אלול. וצריך להבין מהו ענין י"ג מדות הרחמים בחדש אלול בשלמא בעש"ת יתכן שהם ימי סליחה ומחילה ולכן אומרים בעש"ת ויעבור הוי' כו', והענין הוא הדנה התשובה אינה על עוונות דוקא שהרי צריך להיות כל ימיו בתשובה אלא בחי' תשובה הוא ששב מדרכו הראשון וכמ"ש והחזירנו בתשובה שלימה לפניך כו'. וביאור הענין הנה בדברי חז"ל (ספ"ק דקדוש) יש ב' דעות אחד אומר תלמוד גדול ואחד אומר מעשה גדול ונמנו וגמרו תלמוד גדול שמביא לידי מעשה. ולהבין ענין מחלוקתם ובמא' קא מיפלגי יש להקדים להבין תחלה מ"ש את השמים ואת הארץ אני מלא והלא כתיב מכה"כ ולא נזכר

(*) עיין בחוספוט.

פתיחה

דף ל"ב

הלב של לקו"ת / שייכותו לתוכן המאמר

יש לבאר שבמספר הדף של המאמר כפי שנמסר לדפוס ע"י כ"ק אדמו"ר הצ"צ יש בזה ענין מיוחד, ואפילו אם נאמר שזה שהדרוש נדפס בדף לב היה אחר"כ, אעפ"כ מכיון שזהו ספר בתורה, ובפרט עפ"י תורת הבעש"ט הידועה שמכל דבר צריך ללמוד הוראה בעבודת ה', יש ללמוד מזה¹.

ומצינו בזה ב' ביאורים:

א. ע"ד המבואר במק"א רמז הדבר שבפרק ל"ב שבספר התניא מבואר ענין אהבת ישראל, משום שענין של אהבת ישראל הוא הלב והעיקר. ועד"ז יש לבאר בנדו"ד, שזה שהמאמר נסדר לדפוס בדף ל"ב הוא משום שדף זה בדרוש זה הוא הלב של הלקו"ת במשנה תורה.

ב. שייכותו לדף ל"ב הוא מצד תוכנו של המאמר.

וביאר הענין:

1. דהנה כשהמלך בשדה הרי השדה "משוה" כל הנמצאים בו מכיון שישם כל אחד בלי הבדל רשאי ויכול להקביל פניו והוא מקבל את כולם וכו', משא"כ בהיותו בהיכל מלכותו שאז רק המוכחרים שבעם ויחודי סגולה יכולים להכנס אליו. ועפ"ז מובן השייכות של תוכן הדרוש לדף ל"ב, שענינה התאחדות של כל אחד מאנשי השדה וביטול המחיצות שביניהם².

2. הנה, תוכנו של המאמר הוא לבאר הענין של "אני לדודי ודודי לי" שהוא הרגש האהבה שבין נש"י והקב"ה, והרי מקום משכן האהבה הוא בלב, ולכן ה"ה שייך לדף ל"ב³.

— • —

השייכות לפרשת ראה

שייכותו בזמן / שייכותו בתוכן

הדרוש של אני לדודי לא נדפס תחת "קעפל" (כותרת) בפ"ע אלא נכלל בדרושים של פרשת

(1) ד"ה אני לדודי תשמ"ו.

(2) שם.

(3) ספה"ש תשמ"ח ע' 612 הערה 2.

ראה, ולבאר השייכות ביניהם מצינו כמה ביאורים:

א. שייכותם הוא בזמן, מכיון שבד"כ פרשת ראה חלה בר"ח אלול או עכ"פ בש"מ אלול לכן נדפס כאן⁴.

ב. שייכותם הוא גם בנוגע לתוכנם, והביאור:

1. כי ענין "ראה" הוא גילוי של פנים בפנים, וזהו"ע שם א"ל שמבואר כאן במאמר, שענינו שאוא"ס מאיר בגלוי באופן של פנימיות בכל אחד מ'ישראל'⁵.

2. כל ענין אני לדודי הוא, שכאשר העבודה הוא באופן של מלמטה למעלה בכח עצמו, אזי התאחדותם של בני"ע עם הקב"ה הוא בתכלית השלימות. וזהו הענין של ראה, כידוע החילוק בין רא' ושמיעה, שדוקא בחי' רא' נקלט ונתאחד הענין עם האדם בתכלית השלימות⁶.

— • —

ביאור סדר והמשך המאמר

החילוק בין ב' המאמרים / ביאור חלוקת הפרקים במאמר

הנה מכיון שזהו ביאור על חדש כללי לכן צריך לומר שכל הפרטים שבה מדויקים בתכלית⁷, ויש לבאר הסדר והמשך הענינים במאמר:

א. במאמר הראשון אדה"ז מבאר כללות הענין באופן של נקודה וכלל, ואח"כ במאמר השני הבא לאח"ז ממשיך לבאר אותו הנקודה אבל בפרטיות, באריכות ההסברה⁸.

ב. מאמר זה גופא אדה"ז מחלק לג' פרקים, והטעם: כי בתחילה מבאר דרגא יותר נעלית באנשי השדה, והם אלו שכבר יצאו לקבל פני המלך. ואח"כ בפרק בפ"ע מבאר הדרגא השני והנמוכה יותר של אנשי השדה שהם בתכלית הירידה שעוד לא יצאו לקבל את המלך⁹.

— • —

(4) ד"ה אני לדודי, תשל"ה.

(5) ד"ה אני לדודי, תשמ"ו.

(6) ספה"ש תש"נ ח"ב עמוד 632.

(7) ד"ה אני לדודי (הא'), תשל"ה.

(8) ד"ה אני לדודי (הב'), תשמ"ז.

(9) התועדויות תשמ"ז ח"ד ע' 257 הערה 31.

ביאור המאמר

ד"ה "אני לדודי ודודי לי"

אינו כולל "הרועה בשושנים" / כולל ג"כ "ודודי לי"

א. בביאור הטעם מדוע אינו כולל סיום הפסוק "הרועה בשושנים" בד"ה כבמאמר השני, מצינו כמה אופנים:

1. כי תלוי מהו עיקר הביאור, במאמר הראשון עיקר הדיבור נסוב על האתדל"ת ועבודת האדם דוקא ואף שמזכיר גם ענין המשכה מלמעלה אין זה עיקר נקודת הביאור, ולכן אינו נוגע (ואדרבה, לא שייך) לכתוב סיום הפסוק "הרועה בשושנים", שקאי על התורה שענינה המשכה מלמעלה למטה⁽¹⁰⁾.

משא"כ במאמר השני שמדבר אודות אתעדל"ע ולכן כולל גם כן הרועה בשושנים בד"ה.

2. (וליתר ביאור:) ישנה בא"ל ב' ענינים: א. זמנה (שבו חל במשך השנה). ב. תוכנה ומחותה. וההפרש ביניהם הוא שמצד זמנה ענינה הוא מלמעלה"מ מכיון שהוא "עת רצון" של המשכת י"ג מדה"ר, אבל מצד תוכנה הרי אדרבה ענינה דוקא אתדל"ת - אני לדודי.

וזוהו ההפרש בין שני המאמרים: מאמר הא' מדבר אודות תוכנו ומחותו של החודש ולכן אינו מסיים כל הפסוק, משא"כ מאמר השני שמדבר אודות זמנה של החודש - שהוא ענין האתדל"ע מסיים כל הפסוק, "הרועה בשושנים"⁽¹¹⁾.

ב. בביאור הטעם שכולל גם ודודי לי, אף שמדבר (לכאורה) דוקא בענין האתדל"ת שבחודש א"ל, כמה ביאורים:

1. כי חודש א"ל הוא ההקדמה לכל המשכות שנמשכים אח"כ בחודש תשרי, ולכן נכלל בו ג"כ "ודודי לי" דקאי על המשכה שבימים הנוראים⁽¹²⁾.

2. כי העבודה של אני לדודי הוא הגורם והממשיך בחינת "ודודי לי", מכיון שדוקא ע"י העבודה של מלמטה למעלה בחי' "אני לדודי" מגיעים עד לעצמות, שמשם נמשך כל המשכות כולל גם המשכה של ודודי לי⁽¹³⁾.

(10) התועדויות תשד"מ ח"ד ע' 2495.

(11) לקוטי שיחות חכ"ט עמוד 164 הערה 21.

(12) ד"ה אני לדודי תשכ"ו.

(13) ד"ה אני לדודי, תשל"ב. ספר השיחות תש"נ פרשת ראה.

3. כי תיבות "ודודי לי" קאי על המושבת י"ג מדה"ר שהוא בחודש אלול¹⁴.

— • —

והענין כי באלול מתחיל

דיוק הלשון "והענין"

הנה, בלשון "והענין" מונח שזהו תוכנו וענינו של המאמר, לבאר - "מהו השייכות של אני לדודי ודודי לי לחודש אלול דוקא"¹⁵.

— • —

עד ר"ה ויוהכ"פ - שמאלו תחת לראשי

ראש השנה ויום הכיפורים - כולל אהבה גם כן

הנה, כאן מבואר שר"ה ויוהכ"פ ענינו שמאלו תחת לראשי - בחי' יראה, ובחג המוכות ענינו "וימינו תחבקני", בחי' אהבה. אבל י"ל שמכיון שהזמן של ר"ה ויוהכ"פ כלול ב"ודודי לי" (ש"דודי" פי' אהבה), מובן מזה שישנה אז ג"כ ענין האהבה. והביאור בזה: ע"ד המבואר בכ"מ משל ממלך שכאשר מקבל אוהבו בחדרו המיוחד עי"ז ה"ה מתעורר באהבה עזה למלך, עד"ז יובן בר"ה ויוהכ"פ שאז המלך נמצא בהיכלו, הרי"ז מעורר אהבה גדולה בין העם למלך. ובאמת אהבה זו היא הרבה יותר נעלית ויותר נטוע בלב האדם, מאשר האהבה שמתעורר בחודש אלול כאשר המלך בשדה¹⁶.

— • —

כי יראת ה' ואהבתו אינו עשוי' וכו'

כולל גם אהבתו

לכאורה מכאן מוכח שבר"ה נמשך לא רק היראה על כל השנה כולה אלא גם אהבה, ולכן כותב כאן "יראת ה' ואהבתו", אף שלפני"ז כותב שהתגלות מלכותו בר"ה פועלת אימת המלך ופחדו¹⁷.

— • —

(14) ד"ה אני לדודי, תשכ"ו.

(15) שם.

(16) לקו"ש חכ"ט עמוד 171 הערה 40.

(17) ד"ה אני לדודי (הב'), תשל"ה.

אינו עשוי' ונמועה בלב האדם בכח עצמו

יש לכל אחד אהבה מסותרת

לכאורה צריך ביאור, דהרי מבואר בתניא שלכאנ"א מישראל יש אהבה מסותרת בתוך ליבו שכולל דחילו ורחימו, וא"כ הרי"ז נמוע בלב כאנ"א מצ"ע? והביאור, שאמנם עצם ויסוד האהבה ויראה קיים אצל כאנ"א מישראל, אבל בכדי שתאיר בהתגלות ובגלוי, זהו דוקא בכחו של הארה הנמשך עליו מלמעלה⁽¹⁸⁾.

— • —

רק שצריך לעורר תחילה את האוי"ר

כולל גם האהבה והיראה

כותב כאן האהבה ויראה, והוא כמבואר לעיל שבר"ה נמשך לא רק המשכת היראה אלא גם האהבה, ולכן כאן כשמדבר אודות האתדל"ת צריך להזכיר ב' הענינים של אהבה ושל יראה⁽¹⁹⁾.

— • —

על ידי האתעדל"ת שהוא באלול

מדוע כותבו כאן?

לכאורה המאמר מדבר אודות הענין של חודש אלול וא"כ מדוע נוגע כאן לכתוב על ההמשכה של ר"ה ויוהכ"פ ואע"פ שהוא נמשך ע"י האתעדל"ת של חודש אלול, הרי אין ענינו כאן לבאר ההמשכה של חודש תשרי? והביאור: בזה בא לבאר מדוע תיבת "ודודי ליי" נכללים ג"כ בר"ת "אלול", מכיון שבכדי שיהי' אח"כ הגילוי של "ודודי ליי" בר"ה ויוהכ"פ הוא ע"י שישנה תחילה האתעדל"ת דאלול⁽²⁰⁾.

— • —

זמן התגלות י"ג מדות הרחמים

חלשון "זמן" התגלות

יש לבאר דיוק הל' "זמן התגלות" (דלכאורה היה אפשר לכתוב "אלול הוא גילוי י"ג

(18) ד"ה אני לדודי (הב'), תשל"ב.

(19) ד"ה אני לדודי (הב'), תשל"ה.

(20) ד"ה אני לדודי, תשכ"ו.

מדה"ר"). דהנה ישנה ב' ענינים בכל חודש: א. תוכן ומהות החודש. ב. הזמן שבו חל החודש. ועד"ז בחודש אלול, שכולל ב' ענינים אלו: מצד תוכן ומהות החודש ענינה הוא עבודה מלמטה למעלה דוקא, אבל מצד הזמן שבו חל, הוא זמן שנקבע מלמעלה להיות עת רצון. ומזה מובן שזה מה שקיים הענין של המשכת י"ג מדה"ר בחודש אלול הוא רק מצד הזמן, אבל מצד מהותו ותוכנו של החודש מצ"ע, אדרבה ענינו הוא דוקא עבודה מלמטה למעלה. וזהו דיוק הל' "זמן" - שהמשכת הי"ג מדה"ר הוא רק מצד הזמן²¹.

- - -

והנה נודע שבאלול הוא זמן י"ג מדה"ר

המעם שצריך להיות / ענינה / תיווך של יגמדה"ר עם אני לדודי

א. המעם שצריך להיות - מבואר בכ"מ שכל עבודת האדם אפילו כשהוא למטה למעלה, צריך להיות לפני זה הקדמת נתינת כח מלמעלה, וכמארז"ל עה"פ "מי אקדמני ואשלם".

ויתירה מזו, שהצורך לנתינת הכח מלמעלה שלפני עבודת האדם, אינו רק מצד המניעות של היצירה וכמארז"ל (קידושין לו, ב) אלמלא הקב"ה עוזרו אין יכול לו, אלא גם בשביל קיום המצות עצמם²².

ב. ענינה של היגמדה"ר - 1. ענינה נתינת כח להאדם שיוכל לעשות עבודת התשובה, ואינו דומה לגלוי של י"ג מדה"ר שמתגלה בעשיית שענינה לפעול הסליחה ומחילה בפועל²³.

2. ענינה לפעול הכפרה ("ונכפר להם") גם על כאלו ענינים שנפעלו אצל בני מצד היותם נמצאים בשדה²⁴.

3. ענינה לגלות הרצון הפנימי שישנה בכ"א מישראל מצד עצמם לאלקות, שזה יכול להיות בהעלם, וע"י הארת י"ג מדה"ר ה"ה בא בגילוי²⁵.

ג. תיווך של יגמדה"ר עם אני לדודי - לכאורה צריך ביאור, דהרי לעיל כותב במאמר שבאלול מתחיל בחי' אני לדודי דהיינו העבודה דאתערותא דלתתא דווקא, ואיך זה מתאים עם המבואר כאן שבאלול נמשך הארת יגמדה"ר שהוא המשכה מלמעלה?

ומצינו בזה כמה ביאורים:

1. דהנה, המשכת היגמדה"ר בחודש אלול הוא רק נתינת כח לעבודת התחתון, אבל העבודה

(21) לקו"ש חכ"ט ע' 163 הערה 18.

(22) לקו"ש ח"ט ע' 159, והערה 10 שם.

(23) לקו"ש ח"ד עמוד 272.

(24) ספה"ש תשמ"ט עמוד 668.

(25) ד"ה אני לדודי, תשכ"ו.

עצמה היא מצד התחתון דוקא²⁶).

ויתירה מזו, ששלימות ההמשכה של הי"ג מדה"ר הוא דוקא ע"י עבודת התחתון, כי אז נחדרת בפנימיות בתוך המטה. ועוד יותר, שעל ידי זה דוקא נמשך אתדל"ע נעלה יותר²⁷.

2. דהנה באמת הרצון הפנימי של כל אחד מישראל מצד עצם מציאותם הוא להקב"ה, אלא שיכול להיות שרצון זו - שהוא אמיתת מציאתם - יהי' בהעלם, וזהו פעולתה של הי"ג מדה"ר לגלותה, ועפ"ז מובן בפשטות שהגילוי של הי"ג מדה"ר הוא רק סיבה בלבד שעל ידו יתגלה הרצון הפנימי שבאדם²⁸.

3. ולחוסף שלא רק שהתוכן של הי"ג מדה"ר אינו סתירה להעבודה של מלמטה למעלה שבחודש אלול, אלא יש לבאר גם כן איך יתכן להיות שחודש אחד כולל בתוכו שני ענינים שונים עד שהם לכאורה הפכים:

דהנה, בכל חודש ישנם ב' ענינים: א. תוכן ומהות החודש (מצ"ע). ב. הזמן שבו חל במשך השנה. ומהם נמשך ב' הענינים - מצד מהות ותוכן החודש הרי ענינה הוא עבודת האדם מלמטה למעלה דוקא. אבל מצד הזמן שבו חל, הרי הקב"ה הטביע במבוע העולם שבזמן זה מצ"ע ישנה הענין של עת רצון שהו"ע המשכה מלמעלה למטה, ולכן מובן איך חודש אלול יכול לכלול בתוכו שני הענינים של אני לדודי, והמשכת יגמדה"ר²⁹.

- • -

וזהבין זה וכו'

ביאור השאלה

א. בפשטות הפירוש הוא, שמכיון שהגילוי של י"ג מדה"ר הוא כ"כ נעלה עד שבכוחו להיות נתינת כח לעבודה של אלול שהוא הממשיך כל הגילויים של הימים הנוראים, א"כ מדוע הוי ימות החול³⁰?

ב. ועוד זאת, דהרי אפי' בימות החול במשך כל השנה יש זמן התגלות י"ג מדה"ר בשעה שאומרים אותו בתפלה, וא"כ מדוע בחודש אלול אינו ניכר ענין זה עד שצריך לימוד מיוחד שיש אז התגלות זו³¹?

ג. בא לבאר (לא רק ביאור קושייתו מדוע הוי ימות החול, אלא גם) שני הענינים שבגלוי

(26) שם. ובכ"מ.

(27) ד"ה אני לדודי תשמ"א. ספה"ש תשא"ג.

(28) ד"ה אני לדודי, תשכ"ו.

(29) לקו"ש חכ"ט עמוד 163.

(30) ד"ה אני לדודי תשמ"ד.

(31) ד"ה אני לדודי תשמ"א.

של י"ג מדה"ר, שמצד אחד ה"ה לכאו"א גם לרחוקים ביותר ואעפ"כ הגילוי אינו מעורר את האדם והוא רק נתינת כח⁽³²⁾.

— • —

ע"פ משל וכו'

מקורו של המשל / מעם שמביא משל / מטרת האריכות במשל

הנה מכיון שהמשל ניתן ע"י נשיא בישראל שהוא מורה דרך בחיי היום-יום לכל ישראל בכל הדורות, לכן בודאי נכתב המשל באופן שיוכן הנמשל - בכל פרטיו, לכל או"א מישראל (ובפרט שכל תוכנו של המשל הוא ירידת המלך לשדה - מקום הפשוטי עם)⁽³³⁾.

א. מקורו של המשל - לע"ע לא נמצא מקורו, ומובן וגם פשוט שמכיון שאדה"ז מביא הרי להיותו פוסק בנגלה ובחסידות, הרי ע"י הפס"ד שלו אודות המשל דמלך בשדה נפעל הענין בכל העולמות⁽³⁴⁾.

ב. המעם שמביא משל - הנה מצינו בריבוי מקומות במדרשי רז"ל "משל למה הדבר דומה למלך בשר ודם", ולכאורה הרי עיקר ואמיתית המציאות של כל דבר הוא כפי שהם למעלה ומזה נשתלשל גם המציאות למטה, וא"כ מדוע מביאים משל מהעולם הזה התחתון, ועד שלפעמים מביאים משל מדברים הנמוכים ביותר, - ע"ד מלך גשמי (שכולל גם מלך מאוח"ע), וכן מבחמות וחיות טמאות מגקה"ט (כמאמרז"ל צניעות מחתול וכו')?

אלא הביאור בזה:

1. הכוונה בכל משל הוא בכדי שהדברים של מעלה יובנו ויקלטו אצל המטה מטה, עוד לפני שיתעלו להבין את הענינים דלמעלה כפי שהם (כלי המשל). ועד"ז יובן בנדוד, שמכיון שכאן מדובר אודות "אנשי השדה" שהם בתכלית הירידה, לכן מביא אדה"ז "משל" וממלך בו"ד דוקא מכיון שאי אפשר לבאר להם את הענינים דלמעלה באופן שיוכן ויתאמת אצלם, כ"א ע"י משל מתחתונים דוקא.

(ויש להוסיף שע"י שמביאים משל וראי' מהענינים תחתונים שבעולם על ענינים שבתורה, עי"ז מתגלה אמיתית אחדותו ית' שאין לו הגבלה כלל, שגם הדברים הכי תחתונים עד לגקה"ט "מסכימים" ו"מוכיחים" על עניני התורה, ועפ"ז מובן הצורך במשל - אף שמפורש הדבר בתורה)⁽³⁵⁾.

2. ועוד יש לבאר: שאדרבה, היות שהנמשל הוא כ"כ נעלה, לכן זה משתקף גם בעוה"ז הגשמי. וי"ל שלכן מביא משל ששייך גם למלך מאוח"ע, להראות שענין זה משתקף עד למטה מטה.

(32) ד"ה אני לדודי, תשכ"ו.

(33) התועדויות תשמ"ז ח"ד עמוד 316.

(34) התועדויות תשמ"ה (ח"ה) עמוד 2805.

(35) התועדויות תשמ"ז ח"ד עמוד 255.

(אבל באמת י"ל שאמיתית הענין הוא רק במלכי ישראל, ומה שזה שייך גם למלכי אוה"ע הוא בכדי שיהי' בחירה חפשית)³⁶.

ג. ממדת האריכות במשל - יש לבאר ביאור הטעם שרבינו הזקן מאריך המשל באריכות ובפרטיות, אף שזהו דבר נדיר ביותר בדרושים שלו -

דחנה, ידוע המבואר בכ"מ שאף שמשל מצ"ע הוא למטה מהנמשל ונשתלשל ממנו וכו', אבל מ"מ שרשו נעלה יותר, והטעם כי בכדי להלביש את השכל הנעלה בדבר גשמי (ובפרט בדבר תחתון כו') יש צורך בחכם מופלא בחכמתו שמכיון שמכיר את המושכל לאמיתתו לכן ה"ה מוצא את העומק שבו בענינים זרים ותחתונים. וא"כ מזה מובן שעל ידי הירידה במשל לבאר גם לאלו שלא יכולים להבין לולי המשל, הנה עי"ז ניתוסף עילוי גדול יותר שמתגלה עומק המושכל.

וי"ל שזהו הטעם שרבינו הזקן מאריך במשל - להדגיש את החידוש של כל משל שעל ידו ניתוסף בעומק המושכל, הנה עד"ז הוא ג"כ בהתאם לנמשל כאן, שע"י הירידה לשדה מתגלה אהבת הקב"ה לישראל עוד בעומק יותר³⁷.

- • -

מלך בשדה³⁸

באיזה מלך מדובר / בשדה ולא בעיר / בשדה ולא במדבר / בשדה ולא בשוק / דרגתו של שדה / שייכות המלך לשדה / פעולת המלך בשדה על העם / ההוספה על הנה ה' נצב עליו / לכאורה א"א לראותו / הזהירות שצריך להיות / שדה פירושו גלות

א. באיזה מלך מדובר - הנה, יש לומר שאמיתית הענין של מלך בשדה קיים רק אצל מלכי ישראל, אבל מצד הענין של בחירה חפשית נמצא ענין זה גם אצל מלכי אוה"ע.

ולכאורה יש להבין איך יכול להיות משל ממלכי אוה"ע על ענין כ"כ נעלה של התגלות אלקות בחודש אלול? והביאור הוא: שהיא הנותנת מכיון שהענין הוא כ"כ נעלה לכן יכול להשתקף עד למטה ממטה³⁹.

ב. בשדה ולא בעיר - יש לבאר דיוק הלשון שכותב שדה דוקא ולא בעיר, מכיון שכל הכוונה כאן הוא הגילוי אלקות לאלו הנמצאים בשדה ולא שייכים לעיר, והם אנשי שדה דוקא⁴⁰.

ג. בשדה ולא במדבר - לכאורה מכיון שהגילוי הוא לכאור"א, מדוע אינו הולך עד מטה מטה

(36) ד"ה אני לדודי תשמ"ד.

(37) התוועדות תשמ"ז ח"ד עמוד 260.

(38) (* הערה: הביאורים דלהלן כוללים ביאורים על פרטי המשל בלבד. להביאורים על כללות המשל של מלך בשדה כתירוץ על קושיות המאמר, ראה לקמן ב"ביאור התירוץ".)

(39) ד"ה אני לדודי תשמ"ד.

(40) התוועדות תשמ"ט ח"ב עמוד 223.

מקום המדבר?

1. מכיון שהמדבר הוא "ארץ לא זרועה אשר לא ישב אדם שם" שהם הענינים שהם היפך ה', לכן לא שייך שיהי' שם הגלוי אלקות של יגמדה"ר⁽⁴¹⁾.

2. אופן אחר: שההתגלות של יגמדה"ר הוא לכאול"א, אבל צריך להיות אצל כל אחד עכ"פ הענין של קבלת עול מלכות שמים, והוא היציאה מהמדבר להתעלות לשדה עכ"פ בכדי לקבל את פני המלך⁽⁴²⁾.

ד. בשדה ולא בשוק - לכאורה יש להקשות, מדוע אינו אומר משל ממלך בשוק ע"ד מש"ב הזהר (פ' בחקותי) משל על היגמדה"ר שבחודש אלול משוקא דבורסקי?

והביאור בזה: שדה הוא מקור חיות האדם "ארץ ממנה יצא לחם", וצמיחת החיטים שמהם נעשו הלחם הוא ע"י עבודת האדם דוקא, חרישה, זריעה, קצירה וכו'. דהיינו, שהאדם ע"י עבודתו מגלה כח הזריעה שהטביע הקב"ה בתוך האדמה. ולכן כתב אדה"ז משל משדה, כי כן הוא בנמשל: ששלימות הגילוי אלקות של יגמדה"ר הוא דוקא ע"י עבודת האדם, אני לדודי⁽⁴³⁾.

ה. דרגתו של שדה - בדרגתו של "השדה" בנמשל, מצינו כמה ביאורים, וזו למעלה מזו.

[והנה הטעם שבמאמר לא נתבאר בפרטיות כל הדרגות שבזה, הוא בכדי שיהי' נתינת מקום ל"מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש" - ע"י יגיעה דוקא⁽⁴⁴⁾].

1. בפשטות י"ל שהכוונה הוא לדרגא תחתונה ביותר והוא מה שכתוב בפסוק "עשו . . איש שדה"⁽⁴⁵⁾, ולכן גם בקשותיו הם בעניני השדה, וכמו שאנו רואים שכל המ"ע של תפלה היא בקשת צרכיו הגשמיים דוקא⁽⁴⁶⁾. וזהו כוונת המשל להראות איך שהמלך יורד על למטה מטה.

ועפ"ז יובן ג"כ הטעם שאנו אומרים תחנון בחודש אלול, דלכאול"א מכיון שהמלך נמצא בשדה הרי זהו טעם לשמחה הכי גדולה וא"כ מדוע אומרים תחנון? אלא ע"פ הנ"ל יובן, שמכיון שמדובר כאן אודות "עשו - איש שדה" ומי שנמצא בדרגא זו הרי הוא שייך לכל עניני תחנון, לכן אומרים תחנון להדגיש שמכיון שהוא איש שדה ועל כן שייך שמצד התעסקותו עם גשמיות יכול לשכוח שייכותו למלך, על כן יורד המלך אליו להזכירו⁽⁴⁷⁾.

2. הכוונה ב"שדה" כאן הוא על עבודת חבירורים, החרישה וזריעה שבקדושה, וענינו הוא להכניס כל הענינים שמחוץ לתחום הקדושה שהם בחי' מדבר, ולהכניסם בתוך הקדושה - בחי' עיר⁽⁴⁸⁾. וזהו ג"כ מה שאנשי השדה לכושים ב"בגדי השדה", שענינו בנמשל הוא המחדו"מ (שנק'

(41) ד"ה אני לדודי, תשכ"ו.

(42) עפ"י לקו"ש ח"ב עמוד 622.

(43) ספה"ש תש"נ ח"ב ע' 632 הע' 8.

(44) התוועדויות תשמ"ז ח"ד ע' 256.

(45) התוועדויות מ"ז (ח"ד) עמוד 256.

(46) ד"ה אני לדודי, תשמ"ב.

(47) התוועדויות תשמ"ז ח"ד ע' 257.

(48) ד"ה אני לדודי, תשמ"ו.

לבושים) בענייני העולם, שצריכים להעלותם לאלקות.

3. הכוונה לכל הענינים שהם הכנה והכשר לעשיית המצוה עוד לפני קיום המצוה עצמה, ע"ד שינה לשם שמים ואכילה (לא בשעת אמירת הברכה) וכיו"ב. וגם בענינים אלו שהם לא קיום המצוה ממש, גם בזה המלך עומד, ומסתכל, ונמצא שם⁽⁴⁹⁾.

4. הכוונה כאן היא ע"ד מאמרז"ל עה"פ "איש שדה . . יושב אוהלים"⁽⁵⁰⁾.

ה. שייכות המלך לשדה - לכאורה אינו מובן דאין המשל דומה לנמשל, בשלמא במשל של מלך בו"ד שכל היותו מלך תלוי באנשי השדה ש"אין מלך בלא עם" והוא צריך דוקא אנשים נפרדים ורחוקים ממעלת המלך בכדי להיות מלך, ואין מספיק בשבילם השרים שבארמון, ולכן הוא יוצא לקראת אנשי השדה, משא"כ הקב"ה שאינו צריך לשום דבר ח"ו א"כ מהו שייכותו לאנשים שנמצאים בשדה? ויש לומר הביאור, שמכיון שעיקר מציאותו של כל אחד מישראל הוא "שר-איל", שהשם איל שבתוכו שולט בכל מציאותו, והוא "חלק אלוקה ממעל ממש" (כמו שמבאר בהמשך המאמר) ולכן מובן ששייכות שיש לאנשי השדה להקב"ה, מכיון שהרי הם קשורים ומאוחדים עם השי"ת בעצם מציאותם⁽⁵¹⁾.

ז. פעולת המלך בשדה על העם - 1. פועל ההשוואה בין כל אלו שנמצאים בשדה, ומבטל המחיצות שביניהם, מכיון שעכשיו כל אחד בלי הבדל יכול לבוא אליו ולבקש כל מה שרוצה. ויתירה מזו, ע"י שהמלך נמצא אתם במקומם בשדה, הרי"ז פועל ביטול המחיצות שבינו להעם שקיימים בדרך כלל כאשר נמצא בהיכלו⁽⁵²⁾.

2. פועל שמחה עצומה על העם הנמצא בשדה, בידועם שהמלך יורד ממקום כבודו רק בכדי להיות יחד איתם⁽⁵³⁾.

3. פועל ביטול בתכלית של כל אנשי השדה למלך, ואדרבה, כשהמלך נמצא בשדה נדרש ביטול יותר מכאשר נמצא בהיכל מלכותו מכיון ששם אין כל השומרים וההגבלות שקיימים בד"כ, ולא נראה בחיצוניות כל גדלות מלכותו כמו שנמצא בהיכלו המפואר⁽⁵⁴⁾.

ולכאורה יש להבין מכיון שכנ"ל כאשר המלך נמצא בשדה הרי"ז פועל שמחה עצומה וביטול בתכלית על העם, מדוע לא כותב אדה"ז פרטים אלו בתוך המשל?

ויש לומר הביאור בזה:

דהנה יש חילוק יסודי בין יחס העם למלך כאשר נמצא בהיכלו לזמן שנמצא בשדה שכאשר המלך נמצא בהיכלו אז מלכותו הוא בהתגלות לעין כל, שרואים בגדי המלכות ואיך ש"שרים רבים ונכבדים משתחוים לאיש א' בו" (תניא פמ"ב) ומזה נעשים בהתפעלות גדולה. משא"כ

(49) התועדויות תשמ"ג ח"ד ע' 2003, ובכ"מ.

(50) לקו"ש ח"ט ע' 310.

(51) ד"ה אני לדודי תשמ"א.

(52) ד"ה אני לדודי תשמ"ו.

(53) ספה"ש תשמ"ח ח"ב עמוד 613 ואילך.

(54) התועדויות תשמ"ח ח"ד ע' 239.

כאשר המלך נמצא בשדה אז לא ניכר כלל כל גדלות מלכותו ורוממותו, (ובפרט שמקבל את כולם וכו' שזהו היפך הענין של רוממות). וא"כ מובן שכאשר במלים ומתפעלים מגדלות המלך כאשר נמצא בהיכלו, הרי"ז קשור לענין של ציור והגבלה ואי"ז קשור לעצמותו אלא רק לגילויים של המלך. משא"כ כאשר נמצא בשדה כאשר אין הציור והגבלה של שרים רבים ונכבדים וכו', אז הקשר של העם הוא לעצמותו של המלך.

(ע"ד המבואר בכ"מ שגלוי עצמותו ית' שלמעלה מכל ציור, אינו בעולמות עליונים (דוגמת היכל מלכותו) כ"א הוא דוקא בתחתונים ממש).

וזהו הטעם שלא נכתב במשל בפירוש על הביטול והשמחה כאשר המלך בשדה, מכיון שאז הוא התגלות עצמותו של המלך, הרי פעולת השמחה והביטול על העם מובן מאליהם⁽⁵⁵⁾.

ועפ"ז שהשמחה של העם כאשר המלך נמצא בשדה קשור לעצמותו של המלך, יובן ג"כ הטעם מדוע לא מצינו בשום מקור לא להלכה ואפי' לא בתור מנהג חיוב וצווי להיות בשמחה בחודש אלול, הגם שלכאורה מכיון שהמלך נמצא בשדה, הרי"ז פועל שמחה עצומה (כנ"ל)! אלא, מכיון שכמבואר לעיל השמחה באלול קשורה לעצמותו של המלך לכן הרי"ז למעלה מכל גדר של חיוב וצווי⁽⁵⁶⁾.

ח. ההוספה על הנה ה' נצב עליו - לכאורה יש להבין שבתניא פמ"א מבאר שבכל יום ויום במשך השנה צריך להתבונן איך ש"הנה ה' נצב עליו ומלא כל הארץ כבודו . . . אם עובדו כראוי וכו", וא"כ מהו ההוספה המיוחדת בחודש אלול שהמלך נמצא בשדה הרי כן הוא בכל השנה כולה שה' נצב ועומד על יד כל או"א ומביט עליו

1. ביאור א': מש"כ בתניא "הנה ה'" הוא על כללות עבודת השי"ת, שבשעת התפלה ולימוד התורה מביט ה' לראות איך עובדו (וכמ"ש בהמשך "אם עובדו כראוי וכו"), משא"כ בחודש אלול כאשר המלך בשדה אז המלך עומד ונמצא אצל כל אחד מישראל בכל ענינו, גם כאשר מתעסק בעניני השדה, ע"ד כשישן או אוכל (לאחר אמירת הברכה) ומנוחה וכו' - דאז הרי הוא דומה לכל אדם⁽⁵⁷⁾.

2. ביאור באופן אחר:

בתניא שם מבאר שע"י ההתבוננות של "הנה ה' נצב עליו" עי"ז יקלוט אצלו שצריך לעמוד "לפניו באימה וביראה כעומד לפני המלך" דהיינו שהתבוננות זו תוליד אצלו הרגשה של אימה ויראה לפני המלך. משא"כ בחודש אלול, הנה אדרבה ע"י שהמלך בשדה נפעל (לא יראה, כ"א) אהבה למלך, אני לדודי, שמתבונן איך שהמלך יורד ממקום כבודו עד למקומו בשדה בכדי להיות עמו מצד אהבתו הגדולה אליו. ויתירה מזו, שהאהבה העצמית מתגלה דוקא כאשר המלך בשדה, כי אהבת אנשי העיר למלך הוא עפ"י טו"ד, משא"כ אהבת אנשי השדה למלך הוא לא מצד גדלות המלך כלל אלא מצד עצמותו⁽⁵⁸⁾.

(55) שם.

(56) ספה"ש תשמ"ח ח"ב עמוד 613 ואילך.

(57) התועדויות תשד"מ ח"ד ע' 2520.

(58) התועדויות תשמ"ז (ח"ד).

ט. לכאורה א"א לראותו - יש לשאול דלכאורה אין המשל דומה לנמשל, דהרי במשל כל ההתעוררות של אנשי השדה הוא משום שהם רואים את המלך עומד איתם אבל בנמשל איננו רואים את המלך?

1. הרי מכיון שמשל זו הוא חלק מתורת אמת א"כ הרי הוא אמת לאמיתתו, ואינו גורע כלל מה שאנו לא רואים בעינינו הגשמיים, אלא הענין נשאר בשלימותו ובאמיתתו.

2. ויתירה מזו, אדרבה י"ל שמכיון בנמשל לא רואים את המלך זה מדגיש עוד יותר את הפלאות הענין שהמלך בשדה. והביאור: יש להתבונן שזה שלא רואים את המלך, הרי"ז עצמו מראה שהוא כ"כ נעלה עד שא"א לראותו וה"ה שלא בערך ממלך שאפשר לראותו בגשמיות, ואעפ"כ המלך הגדול הזה יורד אליו להיות יחד איתו בשדה⁽⁵⁹⁾!

י. הזהירות שצריך להיות - כאשר המלך נמצא בהיכלו נדרש הכנה רבה בכדי לעבור שומרי הפתח ולהכנס אליו, אבל כאשר המלך נמצא בשדה ה"ה מקבל את כולם כולל אלו שנמצאים בדרגה הכי תחתונה שבשדה. ולכן יכולים לטעות ולחשוב שאפשר להשאר באותו המצב כפי שנמצא מכיון שהמלך מראה פנים שוחקות לכולם, שלא תלוי במעמדו ומצבו. ולכן דרושה זהירות מיוחדת בזה, להתעלות ממצבו הירוד להיות בלי לקבל את המלך⁽⁶⁰⁾.

יא. שדה פירושו גלות - יש לומר באופן כללי שהפירוש "שדה" הוא זמן הגלות. כי כמו ששדה הוא מקום שמתעסקים עם זריעת וצמיחת הלחם שהם ענינים גשמיים ושם ממשיכים התגלות המלך, עד"ז ע"י העבודה בזמן הגלות ממשיכים גלוי אלקות למטה בעוה"ז, דירה בתחתונים. ולהעיר מפרש"י עה"פ "מלך לשדה נעבד", ש"הקב"ה נעשה פועל לציון לתבוע עלבונה ממחרב"ה, ולשלם שכרה לבוניה⁽⁶¹⁾.

- - -

קודם בואו לעיר

מאיפה בא המלך?

לכאורה צ"ב מהו הפירוש קודם בואו לעיר, הרי מקומו של המלך הוא בהיכל מלכותו, והוא יוצא במיוחד לשדה בכדי שיוכלו כולם להקביל פניו?

והביאור: דהנה, בהנמשל מקומו האמיתי של המלך הוא בשדה דוקא ולא בהיכלו:

א. החילוק בין מלך בהיכלו ומלך בשדה הוא, שכאשר המלך הוא בהיכל מלכותו מכירים אותו ע"י שריו ולבושי המלכות שלו, שהם הגלויים של המלך, משא"כ כאשר המלך הוא בשדה אז מכירים את המלך עצמו. ועד"ז בעבודת האדם, שהתשובה של אלו שנמצאים בשדה נוגע

(59) התוועדויות תשמ"ז ח"ד ע' 317.

(60) לקו"ש ח"ב ע' 378.

(61) ספה"ש תש"נ ח"ב ע' 652.

בעצמותו יותר מעבודת הצדיקים. ולכן המלך באמת שייד לשדה יותר מהיכלו, מכיון ששם דווקא מתגלה עצמותו שלמעלה מכל תואר⁶².

ב. תכלית הכוונה של כללות העולם נעשית ונשלמת ע"י העבודה בשדה דוקא שהוא ההתעסקות בעניני העולם, להמשיך אלקות בתוכם ולעשותם דירה בתחתונים. וא"כ מובן שמקומו האמיתי של התגלות עצמותו של המלך הוא בשדה דוקא, מכיון ששם מתמלאת רצונו ותאוותו. ולכן בחודש אלול שהוא הסך הכללי של העבודה. שבמשך כל השנה כולה, המלך נמצא בשדה שזה מורה שעכשיו נפעל ההתגלות של המלך בתוך העולם⁶³.

- - -

יוצאין אנשי העיר

ענין היציאה / מדוע נקראין אנשי העיר / מעם היציאה

א. ענין היציאה - מצינו בזה ב' ביאורים:

1. כדי להיות ראוי לקבל הגילוי של יגמדה"ר, צריך לצאת מהמדבר ולהתעלות לשדה לקבל פני המלך. וענינו בעבודה הוא לעיזב הרגילות שלו ולקבל על עצמו עול מלכות שמים, שזהו הכנה כללית לקבל פני המלך⁶⁴.

2. ויתירה מזו, לא רק אלו שנמצאים בדרגת מדבר צריכים לצאת ולהתעלות למדבר, אלא גם בשדה גופא יש כמה מדרגות (כמובא לעיל), ומי שנמצא בדרגת "איש שדה" שהוא הנמוך ביותר, צריך לצאת ממדרגתו ולהתעלות ולהתכונן לקבל פני המלך⁶⁵.

ב. מדוע נק' אנשי העיר? - לכאורה צ"ע, דהרי אין המשל דומה לנמשל, בהנמשל מקומו של העם הוא בשדה והחידוש הוא שהמלך מתגלה במקומם (בשדה), וכאן במשל כותב שהם באים מהעיר בכדי לקבל את המלך שבשדה! והביאור: דהנה, מציאותם של בני"הם באמיתתם הוא בחי' אנשי העיר, כי כאו"א מבני"ה הוא מאנשי עיר מלכו של עולם וכמש"נ בנים אתם לה' אלוקים. ואדרבה, דוקא בסיבת היותם אנשי העיר נרגשת בהם הגילוי דיגמדה"ר, ומה שעכשיו נמצאים בשדה שהוא לא מקומם האמיתי, זהו רק לפי שעה מכיון שנמצאים בגלות הגוף ונפח"ב⁶⁶.

ג. מעם היציאה - לכאורה ע"פ הנ"ל שכל אחד מישראל בפנימיותם הם מאנשי העיר, א"כ מדוע הם יוצאים לשדה, הרי כשנמצאים במקומם בעיר ה"ה בדרגה נעלית ביותר?

(62) לקו"ש ח"ד ע' 622.

(63) ספה"ש תש"נ ח"ב ע' 652 הערה 109.

(64) לקו"ש ח"ב ע' 622.

(65) התועדויות תשמ"ז ח"ד ע' 257.

(66) לקו"ש ח"ד ע' 1343.

1. ביאור אחד: באמת מקומם הוא בעיר אבל מצד גלות הגוף ונפש הבהמית הם נמצאים בשדה⁶⁷.

2. ביאור שני: המעם שנשמות ישראל יורדים מהעיר לשדה הוא בכדי שאח"כ יהי עי"ז עליה הכי גדולה - "ירידה לצורך עלי". והביאור בזה: כשנמצאים בעיר, אז אינו מתגלה אהבתו העצמית של הקב"ה לישראל מכיון שעבודת בתומ"צ הוא באופן נעלה וע"כ האהבה הוא ע"פ מעם ודעת, מצד גודל מעלתם גם בכחות הגלויים. אבל כאשר יורדים לשדה, שאז בחיצוניות לא ניכר שום הבדל בין נש"י ובין "עשו . . . איש שדה" ומצד מו"ד אין מעלה מיוחדת שבגללה יהי רגש של אהבה, הנה אז מתגלה האהבה העצמית של הקב"ה לישראל שהוא למעלה ממו"ד, מצד ענין הבחירה. ולכן יורדים נש"י מבחי' עיר לשדה, בכדי שעל ידי זה יתגלה האהבה העצמית דהקב"ה לישראל שלמעלה ממו"ד⁶⁸.

3. ביאור שלישי: באמת בנ"י מצד עצמם הם נעלים יותר שלא בערך מבחי' שדה, וכל סיבת ירידתם הוא רק בגלל שהם יודעים שזהו תכלית הכוונה - לפעול גלוי אלקות גם בשדה. ובפרט שיודעים ומתבוננים שהמלך נמצא בשדה, ודוקא שם ה"ה "מקבל את כולם בסבר פנים יפות" מכיון שדוקא שם - בעשיית הדירה בתחתונים, מתמלאת תאוותו ורצונו האמיתי (ולא בעיר).

--

ואז רשאין

הוספות כ"ק מו"ח אדמו"ר

בסוד"ה לך השי"ת מוסיף (מבאר) כ"ק מו"ח אדמו"ר: ויכולים⁶⁹.

א. ההוספה של רשאין על ויכולים: מובן ע"פ הספרי (ראה יב, יז) והובא בפרש"י שם: לא תוכל - יכול אתה אבל אינך רשאי⁷⁰.

ב. ההוספה של ויכולים על רשאין: בזה מודגש תוכן המשל, אשר ביכולת כל אחד לגשת אל המלך ולבקש ממנו כל הבקשות והמלך מקבל אותם בסבר פנים יפות⁷¹.

--

(67) שם.

(68) התועדויות תשמ"ז ח"ד ע' 259.

(69) מובא בריבוי מקומות.

(70) לקו"ש ח"ט ע' 313.

(71) התועדויות תשמ"ט ח"ד א'.

"כל מי שרוצה"

המעם לזה / דיוק הלשון "שרוצה"

א. המעם לזה - כי לב המלך הוא לב כל קהל ישראל. (רמב"ם הל' מלכים)⁷².

ב. דיוק לשונו רוצה - מדויק לומר כל מי שרוצה, מכיון שכאשר המלך נמצא בשדה אז אינו פועל התעוררות שירצו לבוא ולקבלו. דאינו דומה לכאשר נמצא בהיכלו שאז "כמה וכמה מצפים ימים ושנים לראות עוזו וכבודו" (אגה"ק סכ"ב), וא"כ זה שהם באים אל המלך זהו רק מצד הרצון שלהם. ולכן אומר כל מי שרוצה, שמצ"ע ברצונו לבוא אל המלך, אלא שהנתינת כח להקביל פניו הוא ע"י שהוא נמצא במקומם בשדה⁷³.

- - -

"והוא מקבל את כולם"

ביאור דיוק לשונו כולם / מקבל דוקא

א. יש לבאר דיוק לשונו "כולם" - 1. בזה מדגיש שמבלי הבט על מעמדם ומצבם בגלוי ובחיצוניות, הנה אין בזה שום תנאים, שצריכים להיות ת"ח ומקיים מצות וכיו"ב, אלא מצד מעלתם העצמית של בני ישראל הם מאוחדים עם הקב"ה באהבה עמוקה, בלי הבדל במעמדם ומצבם הרוחני⁷⁴.

2. בזה שמדגיש כולם כוונתו שגם אלה שהם רק רוצים לקבל את פני המלך אלא שהם שבויים בידי יצרם, וגם כשמתעורר אצלם רצון לעשות תשובה ולקבל עליהם עול מלכות שמים אין זה בא בפועל, הנה גם אותם הוא מקבל בסבר פנים יפות, ועי"ז הם מתגברים על המניעות ועיכובים⁷⁵.

ב. ביאור הלשון מקבל - הנה כאן כותב הלשון "מקבל", ובנוגע לפנים שוחקות כותב לשון מראה. ויש לבאר דהלשון מקבל מורה שהוא מקבל דבר שנמצא כבר לפני שקיבלו, ולכן כשהמלך מקבל את העם כותב הלשון מקבל, משום שקאי על הרצון של העם לבוא אל המלך, שרצון זה קיים ונמצא אצל העם מצ"ע, ועכשיו המלך מקבל רצונם⁷⁶.

- - -

(72) לקו"ש ח"ד ע' 272.

(73) ד"ה אני לדודי, תשכ"ו.

(74) ספה"ש תשא"נ ח"ב ע' 822.

(75) ד"ה אני לדודי, תשכ"ו.

(76) שם.

בסבר פנים יפות

המעם לזה / התוצאה מזה

א. המעם לזה - יש לבאר המעם שהמלך מקבלם בסבר פנים יפות בנמשל - דכל עניניו של הקב"ה נעשים באופן של צדקה, וצדקה צ"ל בסבר פנים יפות" וכפס"ד הרמב"ם⁽⁷⁷⁾.

ב. התוצאה מזה - והנה, לאחר שמתאר במשל שהמלך מקבל את כולם וכל אחד מבקש כל צרכיו וכו' אינו מזכיר שאח"כ המלך ממלא כל בקשותיהם ובשלימות וכו'.

ויש לומר שזה מרומז ב"סבר פנים יפות" שמכוין שהמלך מקבל את כולם בסבר פנים יפות הרי מובן מזה התוצאה שבדאי הוא ממלא כל מה שהם מבקשים ובתכלית השלימות⁽⁷⁸⁾.

- - -

ומראה פנים שוחקות

החידוש בזה / דיוק הלשון מראה / השייכות להמבואר לפניו / הפירוש של פנים שוחקות

א. החידוש בזה - החידוש בזה הוא דיכול להיות שהמלך הוא בסבר פנים יפות ופנים שוחקות, אמנם הוא אינו מראה אותם לעם, וכאן מראה פנים שוחקות גם להנמצאים בשדה⁽⁷⁹⁾.

ב. דיוק הלשון מראה - הנה כאן מדויק לומר "ומראה" ולא כמ"ש לפנינו "מקבל וכו'", כי לשון מקבל משמעו שנפול על דבר, והיינו שהמלך מקבל את הדבר שכבר נמצא עוד לפני שקבלו, אבל כאן מדובר על הפנים שלו הוא מראה ומגלה אותם לזולתו⁽⁸⁰⁾.

ג. השייכות והמשך להמבואר לפניו - לאחר שהמלך מקבל את כולם בסבר פנים יפות, הרי המלך מראה להם פנים שוחקות, דהיינו כשהם באים מרצונם אל המלך, דהיינו שמתעוררים ברצון לעשות תשובה, אז נמשך להם הגילוי דפנים שוחקות של מעלה⁽⁸¹⁾.

ד. הפירוש של פנים שוחקות - הנה, בביאור של פנים שוחקות מצינו ג' אופנים:

1. אע"פ שמלכותך מלכות כל עולמים עד לעולם התחתון ביותר, אמנם ענין זה יכול להיות באופן של "אין מלך בלא עם" עם מלשון גחלים עוממות, דהיינו שהמלך מתעלם ומסתתר ואינו מאיר בגלוי. ואפילו אם רואים את המלך, הרי אינו רואה את המלך עצמו כ"א מעשיו ופעולותיו, שהם בחי' "אחרי הוי'" האחוריים של המלך אבל פני המלך אינו רואה. אמנם בזמן

(77) התוועדיות תשמ"ט ח"ד.

(78) עפ"י לקו"ש חכ"ד עמוד 294.

(79) ד"ה אני לדודי, תשל"ה.

(80) ד"ה אני לדודי, תשכ"ו.

(81) שם.

שהמלך יוצא לשדה ומראה פנים שוחקות וכו' אז הפנימיות של המלך הוא בגלוי, דהיינו שהגילוי שלמעלה מהשתלשלות מאיר גם בשדה⁽⁸²⁾.

2. פנים שוחקות הו"ע שהמלך מראה אהבתו לעם⁽⁸³⁾.

3. פנים שוחקות של למעלה הוא התענוג (שחוק) של המלך עצמו, שתענוג זה הוא למעלה מהתענוג שבא מהתעוררות התשובה של העם, דשרש השחוק הוא בעצמות התענוג (תענוג עצמי בלתי מורכב) שלמעלה מתענוג שבא ע"י דבר (שהוא תענוג המורכב).

ויש לומר עפ"ז שענין פנים שוחקות בנמשל הוא התענוג דלמעלה שבישראל עצמם (שלמעלה מהתענוג מקיום התורה והמדות של ישראל, ולמעלה גם מהתענוג שמעבודת התשובה) דתענוג זה הוא בעצמות⁽⁸⁴⁾.

4. ענינו של פנים שוחקות הוא כפשוטו, שמראה שמחה גדולה לכולם⁽⁸⁵⁾.

ובהתאם לד' אופנים אלו (גילוי הפנימיות, אהבה, תענוג, שמחה) מצינו ד' פעולות בהעם ע"י שהמלך מראה להם פנים שוחקות:

1. ע"י שהמלך מראה פנים שוחקות, הנה באור פני מלך חיים⁽⁸⁶⁾.

2. ע"י שהמלך מראה פנים שוחקות לכולם נתעורר אצלם (כמים הפנים לפנים) אהבה למלך באופן של אהבה רבה. והצורך באהבה זו הוא, כי בכדי לבוא מיראה תתאה שע"י תק"ש דאלול (דכתיב אם יתקע שופר בעיר ועם לא יחרדו) ליראה עילאה שע"י תק"ש דר"ה, צריך להיות הקדמת האהבה⁽⁸⁷⁾.

3. ע"י שמראה להם פנים שוחקות שתענוג זה מתגלה להאדם, זה מעורר אצלו (כמים הפנים לפנים) התענוג באלקות, ועד שהתענוג באלקות הוא עצם התענוג שלו, וזה נותן לו הכח עוד יותר להתגבר על המניעות ועיכובים ולשוב בתשובה שלימה⁽⁸⁸⁾.

4. עי"ז שהמלך הוא בשמחה עי"ז כמים הפנים לפנים זה מעורר שמחה גדולה אצל העם⁽⁸⁹⁾.

— — —

(82) ד"ה אני לדודי תשל"ה.

(83) ד"ה אני לדודי תשל"ב.

(84) ד"ה אני לדודי תשכ"ו.

(85) ספה"ש תשמ"ח ח"ב ע' 615.

(86) ד"ה אני לדודי תשל"ה.

(87) ד"ה אני לדודי תשל"ב.

(88) ד"ה אני לדודי תשכ"ו.

(89) ספה"ש תשמ"ח ח"ב עמוד 615.

ובלכתו העירה, הרי הם הולכים אחריו

זמנו / הצורך מעילוי בהליכה לעיר

א. זמנו - בר"ה ועשי"ת וכו' שמחת וכו'.

והנה לפי"ז שמדובר על העבודה של חודש תשרי, צריך ביאור מדוע אדה"ז כולל חלק זה במישל של מלך בשדה שמדבר אודות העבודה של חודש אלול?

1. י"ל הביאור: כי בזה מוסבר ענין אחר. דלכאורה איך יתכן שע"י הארת יגמדה"ר בחודש אלול, מתעלים ישראל לדרגא של הרועה בשושנים - שהם מפרנסין לאביהם שבשמים. אך הענין הוא כי זה שהם רעיתי פרנסתי, שישראל מפרנסין לאביהם שבשמים, הוא הענין של הוספת כבוד המלכות שעל ידם דוקא. ע"ד מלך בוו"ד שכשהולכים אחריו העירה הרי"ז מוסיף כבוד במלכותו, כי אין מלך בלא עם ודוקא על ידם הוא מוכתר להיות מלך, ועוד זאת שברוב עם דוקא הדרת מלך, שע"י ריבוי העם שהולכים אחריו ה"ה מוסיפים בכבודו. וכך יובן ג"כ שע"י הארת יגמדה"ר הולכים אחריו ונעשה בחי' מפרנסין לאביהם שבשמים ולכן כותבו אדמוה"ז בא"ת⁹⁰.

2. כי בזה מרומז שגם בתחילת העבודה של קבלת עול בחודש אלול שהו"ע היציאה לחקביל פניו ית' בשדה, הנה גם אז היא צריכה להיות על מנת ובאופן שאח"כ ילכו אחריו לעיר ולהיכל מלכותו. שאז באים מהעבודה דאלול להעבודה דר"ה עשי"ת וכו', עד להגילוי של שמע"צ - יהיו כך לבדך ואין לזרים אתך⁹¹.

ב. הצורך והעילוי בהליכה לעיר - הנה מזה שממשיך במאמר שאח"כ הולכים אחריו לעיר, מובן מזה שכל חכוונה בזה שיוצאים לחקביל פניו בשדה הוא בכדי שאח"כ ילכו אחריו להיכל. והטעם: כי אפילו שכאשר המלך נמצא בשדה יש בו בהעלם כמו שהוא בהיכל מלכותו, ע"ד מ"ש בתניא שאין נפק"מ אם מחבק את המלך כשהוא לבוש לבוש אחד או כמה לבושים, אבל אעפ"כ בחודש אלול כאשר המלך בשדה הרי"ז בהעלם, ובחודש תשרי מתגלה בעשי"ת ואח"כ בגלוי יותר בסוכות ובשמע"צ⁹².

אמנם צ"ב, דלכאורה מכיון שעצמותו ית' היא בשדה דוקא, [כמבואר בכ"מ דאף שבנוגע לגלויים כשהמלך נמצא בשדה ירידה היא לגבי היכל מלכותו, דבחיותו בהיכל מלכותו הוא בכתר מלכות ולבושי מלכות וכו', משא"כ בחיותו בשדה. אמנם מזה שהמלך מוותר על גילוי כתר מלכותו ולבושי מלכותו ויוצא לשדה בכדי שיוכלו כולם לחקביל פניו, זה עצמו מוכיח שהתשובה של אלו שנמצאים בשדה יקר ונוגע בעצמותו יותר מאשר כתר ולבושי מלכותו, כי לבושי וכתר מלכותו הם תוארים, ועצמותו ית' הוא בשדה דוקא, וכידוע שתחתונים דוקא הוא דירה לעצמותו ית'], א"כ מהו הצורך והעילוי בההליכה לעיר?

1. הביאור בזה, דהנה בדירה יש ב' ענינים: א. בדירה נמצא כל העצם (וכמו בדירת אדם שעצמותו דר בהדירה) - שזה נעשה ע"י קיום המצוות במעשה דוקא. ב. בדירה נמצא

(90) ד"ה אני לדודי תשד"מ.

(91) לקו"ש ח"ד ע' 1343.

(92) ד"ה אני לדודי תשמ"א.

הדר בגילוי - ולכן צריכים גם לגילויים. וע"כ צריך להיות ג"כ הענין של הליכה מהשדה לעיר⁹³.

2. ועוד י"ל, כי ע"י שאנשי השדה הולכים אחרי המלך לעיר [דהיינו לא למרקלין ולקיתון אלא דוקא לעיר שכל אנשי השדה יכולים להכנס שמה], הנה ע"יז הם מוסיפים בכבוד המלכות, כי אין מלך בלא עם מלשון עוממות דווקא, ולכן דוקא על ידם הוא מוכתר להיות מלך. ועוד זאת דברוב עם הדרת מלך, דע"י ריבוי העם מוסיפים כבוד במלכותו של המלך⁹⁴.

- - -

הם הולכים

מי הם ההולכים / הנתינת כח לזה / אין המלך אומר לבוא אחריו

א. מי הם ההולכים - מזה שממשיך בהמשך המשל שאח"כ הולכים אחריו לעיר, מזה מובן שכוונת המשל הוא לא רק לאלו שהם בדרגת אנשי השדה, אלא גם לצדיקים גמורים. והביאור: הכוונה בזה שהולכים אח"כ לעיר ולהיכל מלכותו הוא שמגיעים עד לעצמותו ומחותו ית', ולגבי עצמותו ית' הרי גם צדיקים גמורים צריכים לעשות תשובה - וכמאמר דכתר עילאה אולם הוא גבי עילת העילות⁹⁵.

ב. הנתינת כח לזה - הנה הכח לזה שיכולים ללכת אחריו ניתן גם כן בחודש אלול, (דהיינו שהכוחות ניתנו לא רק על קבלת פני המלך בשדה, אלא גם על המשך העבודה שבא לאח"ז)⁹⁶.

ג. אין המלך אומר לבוא אחריו - הנה לא נכתב במשל שהמלך אמר להם בואו אחרי לעיר, והטעם כי צריך להיות קיים גם הענין של אנשי השדה שיתעסקו בעניני השדה ויפיקו התועלת שבא ממנה "ארץ ממנה יצא לחם". שלכן אין לעזוב השדה לעיר, וע"ד שמצינו בנוגע לשבט לוי ש"אין עושין שדה מגרש ולא מגרש שדה וכו'"⁹⁷.

- - -

המובחרים שבעם ויחידי סגולה

מי הם היחידי סגולה

דהיינו שע"י העבודה בחודש אלול כאשר המלך בשדה, ע"יז הוא נעשה מהמובחרים שבעם ויחידי סגולה שנכנסים להיכל המלך, ויכולים לקבל הגילויים של חודש תשרי⁹⁸.

(93) לקו"ש ח"ד ע' 1343.

(94) ד"ה אני לדודי תשד"מ.

(95) ד"ה אני לדודי תשמ"א.

(96) לקו"ש ח"ב ע' 320.

(97) התועדויות תשמ"ג ח"ד ע' 2043.

(98) ד"ה אני לדודי תשכ"ו.

וכך הענין עד"מ בחודש אלול

ביאור התירון

ביאור התירון על זה שימי חודש אלול הם ימות החול הוא (בדא"פ):

ענין ה'י"ט הוא שנמשך בהם תוספות אור וגילוי עליון שאינו בהתלבשות כל כך בגדרי העולם, ואדרבה - העולם הוא באופן של עליה, ועל ידי עלייתו נעשה מוכשר לקבלת האור. ולכן ה'י"ט אסור בעשיית מלאכה כי עשיית מלאכה שהם עובדין דחול הם סתירה לקבלת אור זה, ובכדי לקבל אור זה צריך לצאת מעניני חול. (בדוגמת המלך בהיכל מלכותו, שאין נכנסים אליו אלא בתנאים מיוחדים).

משא"כ הענין דחודש אלול הוא גילוי י"ג מדות הרחמים לכא"א מישראל דוקא, גם מי שחטא בו, בהמעמד ומצב שבו נמצא - שדה, בהיותו עסוק בעניני השדה, ובלבושי השדה (קודם שנתעלו להיות אנשי העיר), ולכן רשאי ויכולין אנשי השדה להקביל פני המלך, והמלך מקבל גם אנשי השדה בסבר פנים יפות ומראה להם פנים שוחקות.

ולכן ימי חודש אלול הם ימות החול, כי בזה מודגש המעלה של אלול, שהגילוי שבו הוא לכא"א, אפילו למי שעבר וחטא⁽⁹⁹⁾.

- - -

יוצאין להקביל אור פניו ית' בשדה

החידוש בזה / השבתות שבחודש אלול

א. החידוש בזה - הנה כיון שבר"ה הוא זמן התגלות מלכותו ית', לכן היראה והביטול שקיים אז אינם חידוש, דכיון שכולא קמי' כלל חשיב וכל שהוא קמי' יותר הוא יותר כלל, הרי זה שישראל הם בביטול דיראה עילאה בהזמן דר"ה כשהם נמצאים בהיכל מלכותו אין בזה חידוש. אבל היראה והביטול דאלול כשהמלך הוא בשדה (ואין נרגש הגדלות והרוממות שלו) ואעפ"כ ישנו הביטול דיישראל, שמקבלים עליהם מלכותו ית' [ולא עוד אלא שהם תוקעין בשופר לעורר יראה וחרדה בכדי שקבלת המלכות תהי' בשלימות], הנה ביטול זה אף שהוא ביטול היש בלבד, הוא יקר מאוד בעיני הוי'.

ו"ל, שעי' התענוג של המלך ממה שיוצאין לקראתו לקבל פניו (קבלת מלכותו ית') בהיותו בשדה מיתוסף עוד יותר בזה שהוא מקבל את כולם בסבר פנים יפות ומראה פנים שוחקות כלולם⁽¹⁰⁰⁾.

ב. השבתות שבחודש אלול - הנה, זה שהגילוי של חודש אלול הוא דוגמת מלך בשדה שלכן הם ימות החול ואינם יו"ט, י"ל שגם בשבתות דחודש אלול הגילוי אלול בו הוא דוגמת מלך

(99) ע"פ לקו"ש ח"ד ע' 1343. ספה"ש תשמ"ח ע' 612. התוועדות מ"ז ח"ד ע' 254. ועוד.

(100) ד"ה אני לדודי תשל"ב.

בשדה. כי אף שהגלוי דשבת הוא למעלה משדה, מ"מ היות ומטרת היציאה על השדה היא לברר את השדה ג"כ, לכן גם בשבת מטרת היציאה אל השדה הוא להאיר את השדה ע"י הגלוי דשבת¹⁰¹.

— • —

נמשכת מבחי' שם הוי' שהוא ראשית

השיטות בזה

הנה יש בזה כמה שיטות, ואדה"ז כותב כאן לדיעה הג' שמקורו בזהר, ועוד, ששם א"ל הוא הראשית של יגמדה"ר¹⁰².

— • —

שם א"ל

מרומז בתיבת אלול

לחעיר ששם א"ל הוא הב' תיבות של "אלול", ושם א"ל הוא הרי ה"ראשית כל הי"ג מדות הרחמים וכללותן". וי"ל שבזה מרומז שהשלימות של הגלוי של שם הוי' (י"ג מדות הרחמים) למטה הוא דוקא ע"י העבודה של "אני לדודי", מלמטה למעלה דוקא¹⁰³.

— • —

ולכן נקראו ישראל

ביאור שתי קושיות

והנה, בזה בא אדה"ז לתרין שני קושיות:

1. לכאן הרי אין המשל דומה לנמשל, כי בשלמא במלך בו"ד ה"ה יוצא לקראת אנשי השדה כי כל היותו מלך תלוי בעם כי "אין מלך בלא עם" וצריך דוקא אנשים נפרדים ורחוקים ממעלת המלך בכדי להיות מלך ואין מספיק השרים וכו' שנמצאים בהיכלו, משא"כ הקב"ה אינו צריך לשום דבר ח"ו וא"כ מהו השייכות שלו ית' לישראל הנמצאים בשדה?

(101) ספה"ש תשמ"ט ח"ב ע' 686 הערה 107.

(102) לקו"ש ח"ד ע' 1348.

(103) ספה"ש תש"נ ח"ב ע' 689 הערה 51.

ע"ז ממשיך במאמר לבאר שבכל אחד מישראל יש שם א"ל, ומהותו האמיתי של כל ישראל הוא הנפש האלוקית שהוא חלק אלוקה ממעל ממש, לכן יוצא המלך אליהם לשדה⁽¹⁰⁴⁾.

2. לכאורה, הרי מכיון שבחודש אלול יש גילוי של יגמדה"ר והם הנותנים כח לעבודה של אלול, א"כ מדוע נק' אני לדודי, שהוא עבודה מלמטה למעלה?

לזה אומר אדה"ז בהמשך המאמר שמהותו האמיתי של כל אחד מישראל הוא נפשו האלוקית שהוא חלק אלוקה ממעל ממש, ולכן מצד עצם מציאותו הרי הוא משתוקק ורוצה תמיד להיות דבוק להקב"ה ולקיים רצונו ית' וכו'. אלא שלפעמים רצונו האמיתי יכול להיות בהעלם, והגילוי של יגמדה"ר (שראשיתן הוא שם א"ל) מעורר את הרצון שנמצא כבר בכל יהודי מצ"ע⁽¹⁰⁵⁾.

— • —

והנה . . ובחי' שדה ומדבר

ביאור ג' בחינות אלו

ביאור הג' בחינות: ענין מדבר בנפש האדם הוא ע"ד מדבר כפשוטו שהוא מקום אשר לא יושב אדם שם, עד"ז יהודי שנמשל למצב של מדבר ענינו, שהוא היפך הענין של תומ"צ שהם פועלים ישוב העולם. ועוד ענין בזה, כי מדבר הוא ארץ שלא זרוע, והיינו שאין אפילו אפשרות לצמוח ולגדל צמחים חיים, שזה מורה על העדר השייכות לאלקות שענינה הוא צמיחה והולדה. ולכן מצינו שעפר המדבר פסול למצות כסוי הדם⁽¹⁰⁶⁾.

בחי' עיר הוא עיר מושב אשר יושב אדם שם, שהוא אדם העליון ובכללות הו"ע תורה ומצות.

ובחי' שדה הוא הממוצע בין עיר למדבר והו"ע עניני הרשות - העבודה של בכל מעשיך יהיו לשם שמים, שהוא הענין של הכשר והכנה לגוף המצוה⁽¹⁰⁷⁾.

— • —

ובקשתם משם

התוצאה מזה

דהנה, דוקא ע"י הירידה במדבר והעבודה של ובקשתם משם ע"ז דוקא מגיעים ל"ומצאת", שמגלים הפנימיות של איש מישראל שאפילו במדבר בעצם קדוש הוא. ויתירה מזה, שע"ז

(104) ד"ה אני לדודי תשמ"ב.

(105) ד"ה אני לדודי תשכ"ו.

(106) ד"ה אני לדודי תשמ"א.

(107) ד"ה אני לדודי תשמ"ב.

מגלים (לא רק הפנימיות של ישראל, אלא ג"כ) פנימיותו של המדבר, שענינו הוא ספירת הכתר שלמעלה מסדר השתלשלות (כמבואר בכ"מ¹⁰⁸).

— • —

משם דייקא

דיוק הלשון "שם"

וי"ל שהדיעה עצמה שהוא "שם" (שגזל וכו') זה עצמו מביאו ל"בקשתם"¹⁰⁹.

— • —

שנפגם כ"כ עד שנפרד ונכרת משרשו לגמרי

תשובה מועלת גם במצב זה

יש לבאר פירוש הכתוב "כי אבי ואמי עזבוני וה' יאספני" (תהלים כז, י), שבחודש אלול שהוא עבודת התשובה, הנה אפי' אם "אבי ואמי יעזבוני" דהיינו שנכרת משרשו לגמרי ח"ו, מ"מ "וה' יאספני" שע"י עבודת התשובה ה"ה מתחבר עם הראש שלו, ישראל אותיות לי ראש (וכמובא במאמר המשל לזה כמו אם ה' נמצא ברפואות לחבר גופו אל ראשו) דאז נעשה מציאות חדשה, וכמרומו גם במאמר (ואת"ל ה"ה מפורש בכמה מלות ותיבות ושורות) שכרת הוא נגד בחי' כתר, בחי' יגמדה¹¹⁰.

— • —

דהנה כתיב הרועה בשושנים

המעם שכותבו כאן

יש לבאר המעם מדוע בסוף המאמר מביא הענין של רועה בשושנים, [ובפרט ע"פ מה שנת"ל שהמעם שאינו כולל הרועה בשושנים בד"ה [ולא כמאמר שלאח"ז] הוא מכיון שכאן העיקר הוא עבודה מלמטה למעלה אני לדודי, ותורה ענינה המשכה מלמעלה למטה, וא"כ יש לדייק מדוע כאן בסופו מביא את הענין של רועה בשושנים?]

ויש לבאר, דיש לומר שעיקר הגילוי של מלך בשדה (בתחתונים דוקא) נעשה ע"י לימוד התורה - שהרי "עיקר האהבה (אני לדודי ודודי לי) הוא אתדבקות רוחא ברוחא כמ"ש ישקני מנשיקות פיהו . . ע"י תורה להיות דבר ה' ממש בפיו וכמ"ש ואשים דברי בפיך" (ראה אגה"ת

(108) שם.

(109) לקו"ש חכ"ה ע' 456 הערה 144.

(110) ד"ה אני לדודי תשמ"א.

פ"ט), ולכן מביא כאן בסיום המאמר גם הענין ד"הרועה בשושנים" שקאי על התורה ששונה הלכות וכו', וכדרשת רז"ל א"ת שושנים אלא שושנים בתורה⁽¹¹¹⁾.

— • —

הנה לא יתקיים האור בלתי כלים

מדוע אותיות התורה דוקא / כולל גם תפילה וגמ"ח

א. מדוע אותיות התורה דוקא - במאמר מבאר שענין הכלים בכדי שיתקיים האור הו"ע אותיות התורה. ויש לבאר זה עפ"י המבואר בתניא ש"עיקר האהבה היא אתדבקות רוחא ברוחא כמ"ש ישקני בנשיקות פיהו . . ע"י תורה . . להיות דבר ה' ממש בפיו וכמ"ש ואשים דברי בפיד".

וכן יש להעיר מהמשל שמביא אדה"ז בתניא ש"אם מלך גדול ורב מראה אהבתו הגדולה והעצומה לאיש הדיוט וכו' ויורד אליו ממקום כבודו . . תתעורר ממילא האהבה כפולה ומכופלת בלב ההדיוט וכו' אל נפש המלך בקירוב ויחוד אמיתי בהתקשרות הנפש ממש לדבר ה' זו הלכה וכו'". וי"ל שמזה מובן שעד"ז במלך בשדה, שזה מעורר ללימוד התורה⁽¹¹²⁾.

ב. כולל גם תפילה וגמ"ח - ויש להוסיף שהכלים כולל ג"כ עבודת התפילה, לפמ"ש בשח"ש "אמצאך בחוץ אשקך וגו'", דכאשר החמשכה הוא ע"י אמצאך בחוץ (ובקשתם משם) הרי אז צ"ל אשקך, ענין הנשיקה והאהבה שהו"ע עבודת התפילה⁽¹¹³⁾.

ויש להוסיף עוד, שהיות ותכלית הכוונה היא לעשות לו ית' דירה בתחתונים לפיכך צ"ל גם העבודה בקו הצדקה והמצוות, וכמו שמסיים שצריך שני כלים שהם תורה וחסד⁽¹¹⁴⁾.

— • —

מה שציין הצ"צ ל"תו"א פ' חיי"

(קיצור מד"ה אני לדודי, ב)

יש לבאר הטעם שמציין למאמר שם:

דחנה נקודת המאמר בתו"א שם הוא שיש ב' בחי' בתורה: משנה וברייתא, ומבאר שלמרות שהברייתא היא "בחי' שדה, לשון בריחון לעיר", אעפ"כ יש מעלה בברייתא לגבי המשנה (בחי' עיר), כי דוקא על ידה נעשה בירור ההלכה לאמיתתה, היינו בירור פס"ד המשנה.

(111) ספה"ש תש"נ ח"ב ע' 650, והערה 82 שם.

(112) שם.

(113) ד"ה אני לדודי תשמ"א.

(114) שם.

וע"כ מציין למאמר שם, כי עי"ז מובן טעם ירידת המלך לשדה, וכן טעם ירידת נשמת
 כאו"א מישראל שהם בבחי' "אנשי העיר" לבוא עד לשדה שהוא עוה"ז, לפעול שם הבירור
 ולעשות דירה בתחתונים¹¹⁵.

— • —

